

Diagnoza lokalnych problemów społecznych

Nowy Dwór Mazowiecki 2011

Wykonawca:

Studio Diagnozy i Profilaktyki

31-423 Kraków

ul. Szklana 4

tel. (12) 446-42-60

Spis treści

Metryka Gminy Nowy Dwór Mazowiecki.....	3
Informacje ogólne	3
Rynek alkoholowy.....	3
Skala problemów społecznych	3
Pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych	7
Działania profilaktyczne na terenie gminy.....	10
Lokalne zagrożenia społeczne w grupie dorosłych mieszkańców	12
Grupa badawcza	12
Cel badania	12
Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców gminy	12
Spożywanie alkoholu oraz związane z nim inne problemy społeczne.....	14
Narkotyki w środowisku lokalnym	24
Przemoc	26
Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży	33
Grupa badawcza	33
Cel badania	33
Dzieci i młodzież a substancje psychoaktywne	33
Spożywanie alkoholu wśród dzieci i młodzieży	35
Palenie papierosów	44
Zachowania związane z zażywaniem narkotyków	47
Dopalacze	55
Zagrożenia związane z mediami	58
Dzieci i młodzież a zachowania przemocowe.....	62
Badanie punktów sprzedaży alkoholu.....	75
Grupa badawcza	75
Cel badania	75
Wyniki badania	75
Wnioski	88

Metryka Gminy Nowy Dwór Mazowiecki

Informacje ogólne¹

Nowy Dwór Mazowiecki to miasto i gmina położone w województwie mazowieckim, w powiecie nowodworskim. Usytuowane jest 34 km od centrum Warszawy, przy ujściu Narwi do Wisły. Powierzchnia miasta wynosi 28 km², z czego 28% stanowią użytki rolne, a 8% to użytki leśne. Według danych z 2010 roku liczba mieszkańców Nowego Dworu Mazowieckiego wynosiła 27 774. Nowy Dwór Mazowiecki sąsiaduje z 5 innymi gminami, wśród których znajdują się: Czosnów Jabłonna, Pomiechówek, Wieliszew, Zakroczym.

Rynek alkoholowy

W Gminie Nowy Dwór Mazowiecki znajduje się **81** punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym:

- a. do spożycia poza miejscem sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
 - do 4,5% - **60**
 - od 4,5% do 18% - **54**
 - powyżej 18% - **54**
- b. do spożycia w miejscu sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
 - do 4,5% - **20**
 - od 4,5% do 18% - **7**
 - powyżej 18% - **9**

Skala problemów społecznych

Poniżej znajdują się statystyki związane z poszczególnymi problemami społecznymi. Dane pochodzą z lat 2009-2011.

¹ http://pl.wikipedia.org/wiki/Nowy_Dwór_Mazowiecki

Nadużywanie alkoholu

a) Liczba wniosków o skierowanie na leczenie odwykowe złożonych do MKRPA

- 2009 – **64**
- 2010 – **35**
- 2011² – **35**

b) Ilość interwencji Straży Miejskiej związanych z nadużywaniem alkoholu:

- 2009 – **62**
- 2010 – **101**
- 2011³ – **71**

Przemoc domowa

a) Liczba interwencji

- 2009 - **694**
- 2010 - **687**
- 2011⁴ – **316**

b) Liczba interwencji dotyczących przemocy w rodzinie

- 2009 – **69**
- 2010 – **33**
- 2011⁵ – **16**

c) Liczba ofiar przemocy w rodzinie

- 2009 – ogółem **128**, w tym:
 - ✓ **72** kobiety
 - ✓ **9** mężczyzn
 - ✓ **34** małoletnich do 13 r.ż.
 - ✓ **5** nieletnich w przedziale 13-18 lat
- 2010 – ogółem **41**, w tym:
 - ✓ **26** kobiet
 - ✓ **7** mężczyzn

² Do września 2011 r.

³ Do 30 września 2011 r.

⁴ Do czerwca 2011 r.

⁵ Do czerwca 2011 r.

- ✓ 8 małoletnich do 13 r.ż.
- ✓ 0 nieletnich w przedziale 13-18 lat

- 2011⁶ – ogółem **33**, w tym:
 - ✓ 17 kobiet
 - ✓ 1 mężczyzna
 - ✓ 9 małoletnich do 13 r.ż.
 - ✓ 6 nieletnich w przedziale 13-18 lat

d) Liczba sprawców przemocy domowej

- 2009 – ogółem **70**, w tym:
 - ✓ 68 mężczyzn
 - ✓ 2 kobiety
- 2010 – ogółem **31**, w tym:
 - ✓ 28 mężczyzn
 - ✓ 3 kobiety
- 2011⁷ – ogółem **16**, w tym:
 - ✓ 16 mężczyzn
 - ✓ 0 kobiet

e) Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu

- 2009 – ogółem **54**, w tym:
 - ✓ 53 mężczyzn
 - ✓ 1 kobieta
- 2010 – ogółem **19**, w tym:
 - ✓ 2 mężczyzn
 - ✓ 17 kobiety
- 2011⁸ – ogółem **13**, w tym:
 - ✓ 13 mężczyzn
 - ✓ 0 kobiet

f) Liczba dzieci obecnych przy interwencji

- 2009 – **49**
- 2010 – **8**

⁶ Do czerwca 2011 r.

⁷ Do czerwca 2011 r.

⁸ Do czerwca 2011 r.

- 2011⁹ - 15

Łamanie prawa

Artykuł KK Kwalifikacja prawna	2009			2010			2011 ¹⁰		
	wszystkie	stwierdzone	zakończone	wszystkie	stwierdzone	zakończone	wszystkie	stwierdzone	zakończone
Znęcanie się nad rodziną	59	31	72	106	52	112	51	27	50

Przestępstwa na terenie gminy	2009	2010	2011 ¹¹
Kradzież z włamaniem	175	123	73
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	19	30	36
Pobicie	15	18	6
Uszkodzenie mienia	108	78	77
Kradzież pieniędzy wraz z dokumentami	-	-	-
Kradzież mienia	179	-	114

Czyny karalne popełnione przez nieletnich - ogólnie

- 2011¹² – 79

Przestępstwa popełnione przez nieletnich pod wpływem środków odurzających:

- 2011 – 0¹³ (III kwartały)

⁹ Do czerwca 2011 r.

¹⁰ Do czerwca 2011 r.

¹¹ Do 30 września 2011 r.

¹² III kwartały 2011 r.

¹³ III kwartały 2011 r.

Pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych

W Gminie Nowy Dwór Mazowiecki znajdują się następujące instytucje, stanowiące system wspierania osób uzależnionych i ich rodzin oraz ofiar przemocy, a także innych osób dotkniętych problemami społecznymi.

- ❖ **Ośrodek Pomocy Społecznej** - ze świadczeń OPS-u skorzystało w 2011¹⁴ r. 718 rodzin, w tym 150 z powodu problemu uzależnień. W poprzednich latach statystyki udzielanej pomocy kształtowały się następująco: w 2010 r. ilość rodzin korzystających ze świadczeń równa była 925 (207 z powodu problemu uzależnień), natomiast w 2009 r. 887 (153 rodzin korzystało ze świadczeń z powodu problemu uzależnień).

Rodzaje przyznawanej pomocy kształtowały się następująco:

- 2009 – **/ogółem 1921/** → 844 świadczenia rzeczowe, 1077 świadczeń pieniężnych, 334 świadczenia porady,
- 2010 – **/ogółem 2042/** → 824 świadczenia rzeczowe, 1218 świadczeń pieniężnych, 552 świadczenia porady,
- 2011¹⁵ – **/ogółem 1639/** → 197 świadczeń rzeczowych, 1442 świadczenia pieniężne, 229 świadczeń porady.

¹⁴ Dane pochodzą z I półrocza 2011 r.

¹⁵ Dane z I półrocza 2011 r.

Diagnoza lokalnych problemów społecznych

Nowy Dwór Mazowiecki 2011

Główne powody przyznawania pomocy społecznej.

	2009	2010	2011 ¹⁶
Ogółem	887	925	718
Niepełnosprawność	423	428	371
Bezrobocie	391	413	314
Kłęska żywiołowa	0	0	0
Ubóstwo	134	408	386
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	251	312	148
Długotrwała choroba	370	399	312
Alkoholizm	152	206	149
Inne	163	193	117

Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową.

	2009	2010	2011 ¹⁷
Praca	172	183	143
Praca dorywcza	81	66	72
Bez pracy	293	285	288
Studia	6	6	7
Renta	107	136	124
Emerytura	84	123	99
Zasilek dla bezrobotnych	24	21	20
Bezrobotny, bez prawa do zasiłku	249	296	299
Inne	74	66	59

¹⁶ Dane z I półrocza 2011 r.

¹⁷ Dane z I półrocza 2011 r.

❖ **Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**

Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Realizowane zadania:	2010	2011
Ogółem	342	305
Ogólne posiedzenie komisji	22	18
Posiedzenie podkomisji interwencyjno-motywującej	320/dyżury/	287 /dyżury/
Przeprowadzone rozmowy	jw.	jw.
Kontrole punktów sprzedaży alkoholu	0	0
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży alkoholu, w tym:	50	37
Jednorazowe zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	10	10
Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży	40	25
Postanowienia negatywne	0	2

Do **podkomisji interwencyjno-motywującej** w 2011 roku wpłynęło 35 wniosków o leczenie odwykowe. Obecnie rozpoczętych jest 13 spraw (miał miejsce 1 zgon), w 13 przypadkach zlecono przeprowadzenie badania przez biegłych sądowych, skierowano 13 wniosków do sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego.

❖ **Procedura „Niebieskich Kart”**

Wnioski w ramach procedury „Niebieskiej Karty”.

Miejsca skierowania wniosków:	2009	2010	2011
Ośrodek Pomocy Społecznej	4	43	18
Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	11	42	18
Placówki służby zdrowia	3	0	0
Placówki szkolno-wychowawcze	0	0	0
Sądy i prokuratura	0	0	0
Inne instytucje i organizacje	4	0	0
Inne	8	3	3

Pracownicy wymienionych instytucji, jak OPS, MKRPA, świetlice, uczestniczą w szkoleniach, poszerzających zakres ich kompetencji. W 2009 roku odbyło się 6 szkoleń, w 2010 roku ich ilość również wyniosła 4. W 2011 roku zorganizowano 2 szkolenia: szkolenie dla MKRPA oraz szkolenie dla MKRPA, kuratorów, straży miejskiej, pedagogów i psychologów nt. rozwiązywania problemów alkoholowych.

❖ **Punkt Konsultacyjno-Terapeutyczny** – do zakresu zadań Punktu należy: profilaktyka dzieci, młodzieży i dorosłych dotycząca niebezpieczeństw związanych z alkoholem, narkotykami, nikotyną, uzależnień od wszelkich używek, Internetu, telefonii komórkowej, przemocy domowej i rówieśniczej, telefon zaufania, warsztaty, superwizje, rozmowy indywidualne, grupowe, burza mózgów.

Osoby zatrudnione posiadają wykształcenie wyższe z zakresu psychologii, pedagogiki oraz wiele innych form doskonalenia do prowadzenia wyżej wymienionych form zajęć, oddziaływań profilaktycznych jak: kursy, mediacje, itp.

Działania profilaktyczne na terenie gminy

Na terenie Gminy Nowy Dwór Mazowiecki organizowane są działania profilaktyczne, skierowane zarówno do osób dorosłych, jak i do dzieci oraz młodzieży. W szkołach przeprowadzane są programy profilaktyczne o różnej tematyce. W 2011 roku przeprowadzone zostały następujące działania: warsztaty profilaktyczne nt. zachowań agresywnych dla klas I

i II gimnazjum (20 klas) oraz Rad Pedagogicznych, warsztaty edukacyjne nt. dopalaczy dla klas I i II gimnazjum (7 klas), warsztaty dla klas I,II i III ponadgimnazjalnych nt. profilaktyki zachowań ryzykownych (12 godz.) dla 4 klas, warsztat nt. radzenia sobie w sytuacjach trudnych dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych (12 godz., 4 klasy). Ponadto działa całoroczna grupa socjoterapeutyczna dla młodzieży w wieku ponadgimnazjalnym oraz prowadzony był całoroczny program (zajęcia grupowe) dla dzieci z problemami emocjonalnymi i społecznymi z rodzin o podwyższonym ryzyku uzależnień w formie zajęć arteterapii.

Gmina prowadzi dwie świetlice, w tym: jedną opiekuńczo-wychowawczą, drugą socjoterapeutyczną oraz finansuje w 95 % utrzymanie dwóch świetlic Towarzystwa Przyjaciół Dzieci. Zatrudniani są również specjalista terapii uzależnień w zakresie problemów narkotykowych w wymiarze 5,5 godz./tyg., specjalista terapii uzależnień w zakresie problemów alkoholowych w wymiarze 5 godz./tyg., a także prawnik dla mieszkańców w sprawach związanych z trudną sytuacją rodzinną w wymiarze 7 godz./tyg.

Gmina dofinansowuje w 90% całoroczny program środowiskowy dla młodzieży oraz finansuje prowadzenie Punktu Konsultacyjno-Terapeutycznego dla mieszkańców, w tym: grupę socjoterapeutyczną dla młodzieży w wieku 13-17 lat, grupę wsparcia dla kobiet doświadczających przemocy domowej, grupę wsparcia dla kobiet współuzależnionych, porady i konsultacje terapeutów (8 godz./tyg.), porady prawne, mediacje rodzinne (6 godz./tyg.), warsztaty umiejętności wychowawczych dla rodziców.

W latach poprzednich oferta pomocy ze strony gminy była podobna.

Lokalne zagrożenia społeczne w grupie dorosłych mieszkańców

Grupa badawcza

W badaniu przeprowadzonym na terenie Gminy Nowy Dwór Mazowiecki wzięło udział 187 osób, w tym 118 kobiet oraz 69 mężczyzn. Średnia wieku respondentów wyniosła 36 lat. Wśród ankietowanych osób 1% posiadało wykształcenie podstawowe, 9% zawodowe, 32% osób posiadało wykształcenie średnie, 51% wykształcenie wyższe, natomiast 7% nie podało poziomu wykształcenia.

Cel badania

Celem przeprowadzonej ankiety było zbadanie zagrożeń społecznych występujących w środowisku lokalnym. W badaniu analizowane były następujące zagrożenia:

- spożywanie alkoholu, uzależnienie od alkoholu, działania władz w tym zakresie,
- przemoc w rodzinie, zachowania agresywne w miejscach publicznych,
- dostępność narkotyków w środowisku lokalnym.

Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców gminy

W pierwszym pytaniu poproszono ankietowanych o uszeregowanie problemów społecznych danego środowiska lokalnego, poczynawszy od najważniejszego do tego, który uznawany jest za najmniej ważny. Za najbardziej istotny problem lokalny większość respondentów uznała bezrobocie oraz alkoholizm, następnie zubożenie społeczeństwa, kryzys rodzinny, wzrost przestępczości oraz kryzys norm moralnych. Na dalszych pozycjach znalazły się problemy mieszkaniowe, narkomania, zanieczyszczenie środowiska oraz HIV/AIDS. Jako inne problemy zostały wymienione: brak pomocy ze strony władz, kryzys władzy.

Opinia mieszkańców w związku z najpoważniejszymi problemami lokalnymi wskazuje priorytetowe kierunki podejmowanych działań w gminie. Trudności w znalezieniu zatrudnienia, problemy wynikające z nadużywania alkoholu oraz ubóstwo społeczne powinny skupić na sobie uwagę władz, ponieważ w tych obszarach są największe oczekiwania mieszkańców w związku z podjęciem określonych działań.

Omawiane kwestie zostały poruszone w badaniach „*Problemy alkoholowe na tle innych problemów społecznych*”, przeprowadzonych w 2002 roku przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W skali całego kraju na pierwsze miejsce wysuwa się problem bezrobocia, kolejno spadek stopy życiowej, przemoc i agresja na ulicach, picie alkoholu przez młodzież oraz alkoholizm. Zubożenie społeczeństwa pozytywnie koreluje ze wzrostem spożywania alkoholu.

Spożywanie alkoholu oraz związane z nim inne problemy społeczne

W Gminie Nowy Dwór Mazowiecki problem alkoholizmu pojawia się na drugim miejscu na tle innych problemów społecznych. Niewłaściwe spożywanie alkoholu może mieć negatywny wpływ zarówno na środowisko rodzinne, dotykając poszczególnych członków rodziny, jak i na środowisko społeczne, przyczyniając się do zmniejszenia poczucia bezpieczeństwa i komfortu mieszkańców.

Na początek zadano pytanie, czy mieszkańcy gminy uznają alkohol zawarty w piwie lub winie za mniej szkodliwy niż ten zawarty w wódce. 12% badanych stwierdziło, że alkohol zawarty w piwie jest mniej szkodliwy, 78% uznało go za tak samo szkodliwy, natomiast 10% osób nie miało zdania w tej kwestii. Alkohol jest tą samą substancją, bez znaczenia w jakim napoju się znajduje. Różnice polegają jedynie na jego stężeniu w poszczególnych napojach. **Opinie stwierdzające, że alkohol znajdujący się w wódce jest bardziej groźny od tego zawartego w piwie lub winie, wskazują na brak świadomości istniejących zagrożeń wynikających ze spożywania jakiejkolwiek formy napojów procentowych. Pozytywną informacją jest fakt, że 78% badanych osób posiada realną świadomość zagrożeń.** W odniesieniu do pozostałych należałoby skuteczniej prowadzić edukację społeczności w tym zakresie.

Zapytano również o postawę względem dostępności alkoholu. Badani mieli za zadanie ustosunkować się do kwestii ograniczenia i kontrolowania dostępu do towarów alkoholowych. Otrzymane odpowiedzi zamieszczone zostały na poniższym wykresie.

63% ankietowanych wskazuje na specyfikę tego towaru i postuluje za ograniczeniami handlu alkoholem. **Świadczy to o świadomości zagrożeń, jakie niesie ze sobą alkohol oraz odpowiedzialności za społeczność, która zyskuje do niego dostęp.** Warto zwrócić jednak uwagę na znaczną grupę badanych (37%), która jest przeciwna wprowadzeniu ograniczeń związanych ze sprzedażą alkoholu. Ważne jest uświadamianie ludziom, że brak ograniczeń związanych z dostępnością alkoholu stanowi ważne zagrożenie społeczne, szczególnie w przypadku ludzi młodych.

Ważnym zagadnieniem, jakie pojawiło się w ankiecie, był rodzaj i częstotliwość alkoholu spożywanego przez osoby badane. Otrzymane rezultaty obrazuje poniższa tabela.

Spożycie alkoholu wśród mieszkańców gminy.

Jaki rodzaj alkoholu spożywasz najczęściej?	Piwo	Wino	Drinki	Wódkę	Inne
Codziennie	1%	1%	0%	0%	0%
2-3 razy w tygodniu	9%	2%	1%	0%	0%
Raz w tygodniu	7%	2%	1%	2%	0%
Kilka razy w miesiącu	13%	10%	6%	8%	1%
Raz w miesiącu	7%	17%	8%	8%	1%
Rzadziej	23%	33%	39%	37%	4%
Nie spożywam alkoholu	24%				

Najczęściej spożywanym alkoholem okazało się piwo, 1% badanych sięga po nie codziennie, 16% kilka razy lub raz w tygodniu, 20% kilka razy lub raz w miesiącu. W następnej kolejności spożywane są wino oraz wódka i drinki. Największa ilość badanych deklaruje ich spożycie rzadziej niż raz w miesiącu. Z zestawienia wynika, że mieszkańcy Gminy Nowy Dwór Mazowiecki spożywają alkohol z niewielką częstotliwością. Zaledwie 2% badanych zadeklarowało codzienne spożywanie napojów alkoholowych, a dokładniej piwa i wina. Jednocześnie warto podkreślić, że 24% mieszkańców deklaruje abstynencję od picia napojów alkoholowych. **Wyniki pokazują, że w badanej gminie wśród osób ankietowanych problem nadmiernego spożywania alkoholu nie jest rozpowszechniony.** Należy jednak pamiętać, że alkoholizm został wymieniony jako jeden z głównych lokalnych problemów społecznych.

Raport CBOS opublikowany w 2007 roku „*Postawy wobec wybranych substancji psychoaktywnych*” pokazuje, że wśród Polaków dominuje umiarkowany styl picia alkoholu. Ponad połowa Polaków deklaruje, że pije alkohol od czasu do czasu, mając ku temu dobrą okazję, 19% badanych przyznaje się do całkowitej abstynencji. Niewielki odsetek osób deklaruje częste (4%) i dosyć częste (7%) spożywanie napojów alkoholowych.

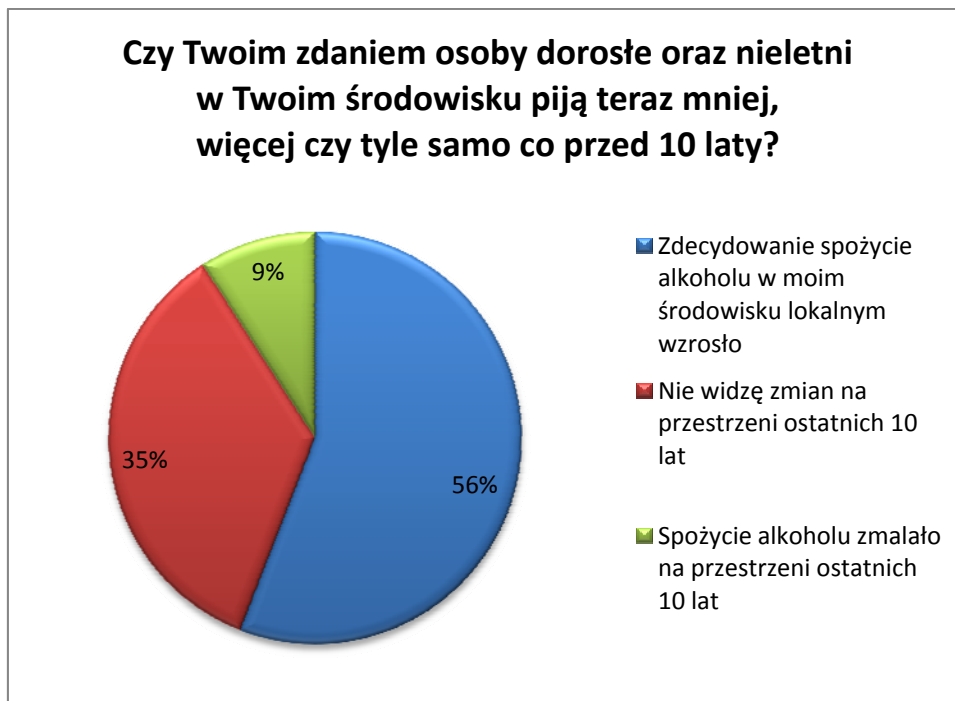
Spożywanie alkoholu może być powiązane z agresywnym zachowaniem, które ujawnia się w życiu publicznym w postaci bójek, awantur, pobic i stosowania wulgaryzmów.

Zapytano respondentów, czy w ostatnim czasie doświadczyli którejś z tych nieprzyjemnych sytuacji. Najczęściej ankietowani wskazywali na doświadczanie nagannego zachowania młodych ludzi znajdujących się pod wpływem alkoholu, odpowiedziało tak 38% badanych. 20% badanych było świadkami awantur dokonywanych przez osoby będące pod wpływem alkoholu, 14% doświadczyło aktów wandalizmu, a 11% bójek. Zaledwie w przypadku 4% mieszkańców Gminy Nowy Dwór Mazowiecki można mówić o doznaniu bezpośredniej krzywdy. Jednocześnie 13% ankietowanych stwierdziło, że nie doświadczyło takich sytuacji. **Jak widać z otrzymanych rezultatów, życie publiczne w gminie jest naznaczone znaczną liczbą wydarzeń prowokowanych przez osoby, które nadużyły alkoholu. Wyniki wskazują, że szczególnie są to osoby młode.**

W badaniu interesowało nas również, czy respondenci zauważyli zmiany w obyczajowości spożywania alkoholu w swoim środowisku i czym ewentualne zmiany mogłyby być spowodowane. 56% badanych stwierdziło, że nastąpił zdecydowany wzrost spożycia alkoholu, w opinii porównywalnej ilości badanych (35%) nie nastąpiły zmiany spożycia alkoholu na przestrzeni ostatnich 10 lat. Tylko 9% mieszkańców gminy zauważa spadek spożycia alkoholu w środowisku lokalnym. **W przekonaniu ponad połowy**

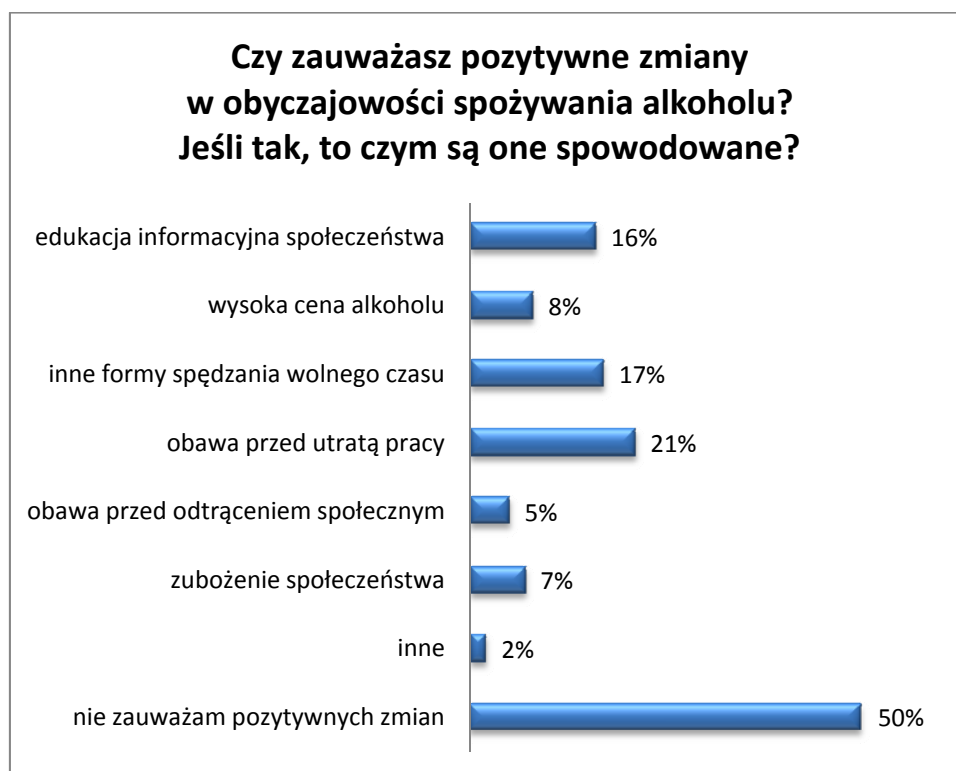
badanych spożycie alkoholu wzrosło na przestrzeni ostatnich lat, jednocześnie znaczna część nie zauważa żadnych zmian w omawianej kwestii.

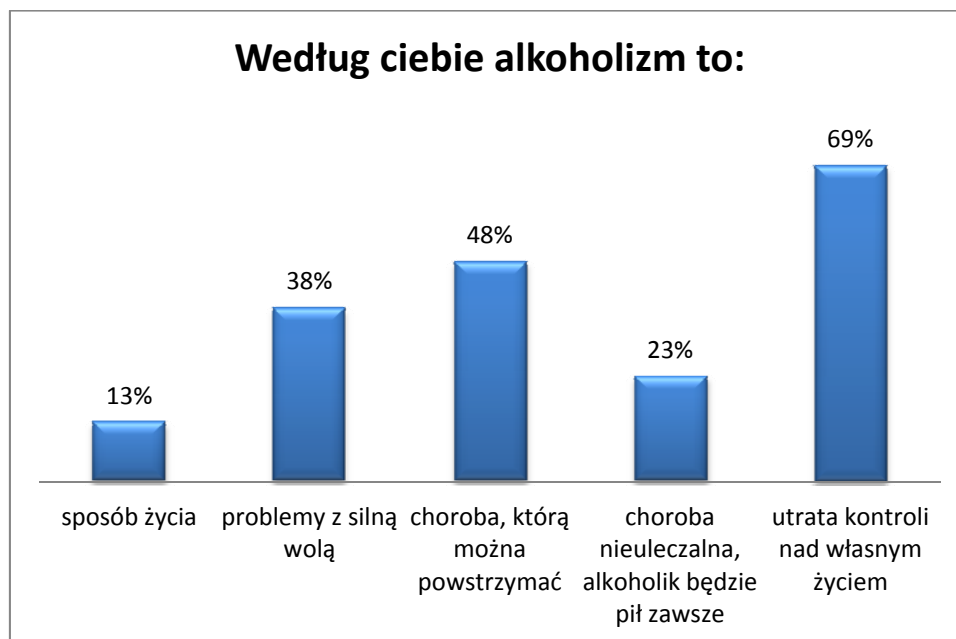
Kolejne pytanie dotyczyło widoku osób pijących w miejscach publicznych. Na zwiększanie się obecności osób spożywających alkohol w otoczeniu wskazało 41% ankietowanych. 28% mieszkańców Gminy Nowy Dwór Mazowiecki twierdzi, że pozostała ona bez zmian, natomiast według 20% widok osób pijących alkohol w miejscach publicznych uległ zmniejszeniu. Jednocześnie 11% badanych nie miało zdania w omawianej kwestii. Z tego oraz poprzedniego pytania wynika, że **w przekonaniu znacznej części mieszkańców gminy zaszły negatywne zmiany związane ze zwiększaniem się obecności alkoholu w życiu publicznym.** Interesujące może być porównanie dwóch poprzednich pytań, gdzie tylko 9% badanych wskazało na zmniejszenie spożycia alkoholu, a według 20% zmniejszył się widok osób pijących w miejscach publicznych. Być może rozbieżności wynikają z przekonania o większym spożyciu alkoholu w domach, co nie musi być bezpośrednio widoczne w środowisku lokalnym.

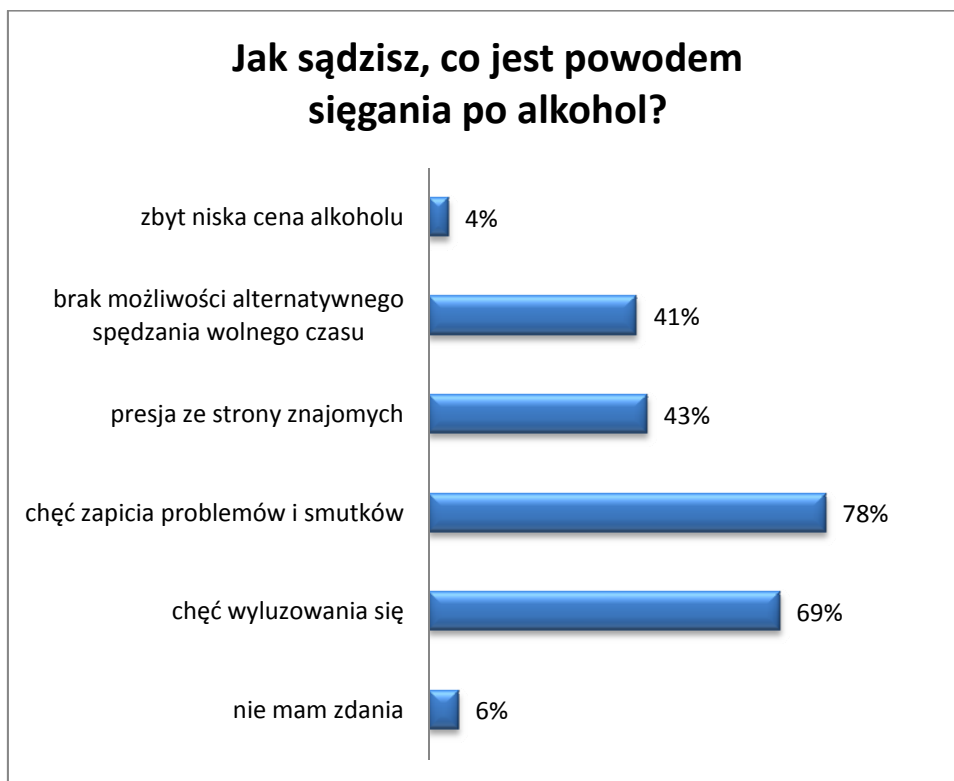
Osoby, które zauważyły pozytywne zmiany w obyczajowości picia, proszone były o wskazanie przyczyn takiej sytuacji. 50% ankietowanych twierdzi, że zmiany spożycia alkoholu na przestrzeni ostatnich lat nie miały miejsca, co potwierdza rezultaty uzyskane we wcześniejszych pytaniach. Wśród tych, którzy zmiany dostrzegają, najwięcej osób (21%) wskazuje na obawę przed utratą pracy, alternatywne formy spędzania wolnego czasu (17%) oraz edukację informacyjną społeczeństwa (16%) jako najczęstsze czynniki hamujące spożycie alkoholu w społeczeństwie. W następnej kolejności badani wymieniali wysoką cenę alkoholu, ubożenie społeczeństwa oraz obawę przed odtrąceniem społecznym. Jako inny czynnik zostało wymienione większe zużycie niskoprocentowego alkoholu.

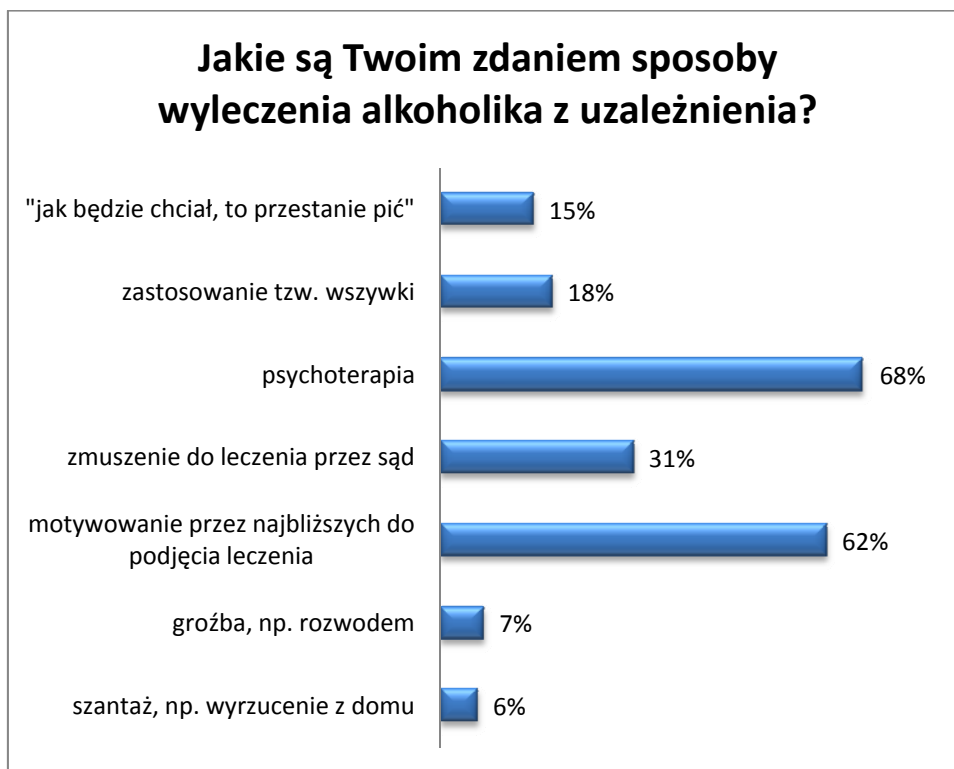
Kolejnym ważnym zagadnieniem poruszonym w badaniu był problem nadużywania alkoholu oraz wiedza badanych odnośnie tego zakresu. Poproszono osoby ankietowane o zdefiniowanie alkoholizmu. W opinii największej ilości badanych (69%) alkoholizm związany jest z utratą kontroli nad własnym życiem, 48% ankietowanych określa alkoholizm jako chorobę, którą można powstrzymać, 38% osób mówi o problemach z silną wolą. Natomiast 23% badanych określa alkoholizm jako chorobę nieuleczalną, natomiast alkoholika utożsamia z osobą, która zawsze będzie piła. Ponadto 13% ankietowanych definiuje alkoholizm jako sposób życia. **Wyniki wskazują na dużą świadomość i znajomość tematu oraz stanowią wyraz empatii i zrozumienia problemu.** Alkoholizm z medycznego punktu widzenia jest chorobą, z którą należy walczyć poprzez specjalistyczną pomoc oraz wsparcie najbliższych. Ta wiedza powinna być dana każdemu, gdyż w każdej rodzinie może pojawić się ten problem.

Pytając o motywy sięgania po alkohol, najczęściej badanych wskazało radzenie sobie z problemami jako główną przyczynę picia alkoholu (78%). W następnej kolejności alkohol daje możliwość odreagowania i wprawienia się w dobry nastrój (69%). **Na pierwszym miejscu zostały więc podkreślone psychologiczne motywy spożywania alkoholu. Na dalszym etapie wskazywano na motywy społeczne**, w tym presję ze strony znajomych. W ten sposób odpowiedziało 43% ankietowanych. Znaczna ilość badanych zaznaczyła również brak alternatywnych możliwości spędzania wolnego czasu jako przyczynę picia alkoholu (41%).

W ankiecie pojawiło się również pytanie o sposoby leczenia osoby uzależnionej od alkoholu. Największa liczba ankietowanych wskazała na podjęcie leczenia w placówce specjalistycznej oraz na motywowanie ze strony najbliższych. **Przekonanie o skuteczności psychoterapii uzależnień świadczy o świadomości związanej z możliwościami pomocy osobom uzależnionym od alkoholu.** Zdecydowanie mniejsza ilość badanych wskazała na skuteczność sądowego przymusu leczenia – 31%. Część ankietowanych sugerowała skuteczność wszywk, grózb lub szantażu, a 15% uznało, że wyleczenie z alkoholizmu zależy od woli samego alkoholika.

Ostatni obszar badawczy dotyczył działań władz lokalnych w zakresie profilaktyki. Zapytano respondentów, czy oczekują od władz lokalnych działań służących ograniczeniu problemów alkoholowych. 39% badanych oczekuje działań, takich jak: profilaktyka dla młodzieży, przymusowe leczenie, ograniczenie dostępu młodym, reagowanie straży miejskiej na pijących w parkach, rozpowszechnianie informacji o sposobie leczenia, patrole straży miejskiej i policji, więcej pracy i zajęć, kontrola sprzedaży i mandaty, edukacja w szkołach, terapia, opieka społeczna, karanie ludzi publicznie upijających się, informacje w lokalnych gazetach, dostępność ośrodków i poradni, wprowadzenie dostępnej profilaktyki, pomoc osobom uzależnionym, częste kontrole, trzeba podjąć radykalne działania w szkołach, kontrolę miejsc publicznych, zagospodarowanie czasu młodym ludziom. Jednocześnie 7% badanych nie oczekuje od władz żadnych działań: bo nikt nie podejmuje się takich działań, nie dotyczy to mojej rodziny, problemy te nie są na tyle duże, mandaty nie załatwią sprawy, brak zainteresowania tym problemem, brak ogródków piwnych. Natomiast 54% mieszkańców nie ma zdania w omawianej kwestii.

Ponadto 82% nie wie, jakie działania są prowadzone na terenie gminy, by przeciwdziałać i zapobiegać uzależnieniom od alkoholu i narkotyków. Pozostałe 18% wymienia: zajęcia profilaktyczne, poradnie dla uzależnionych, mandaty, patrole straży

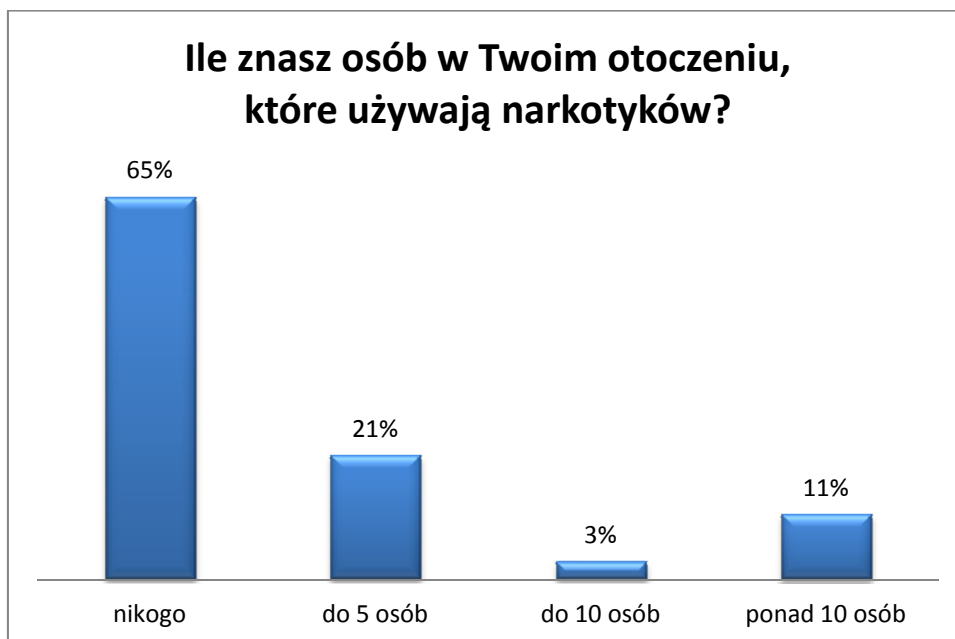
miejskiej, kontrola osób pijących w miejscu publicznym, spotkania AA, Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania problemów alkoholowych, lepsze poradnie, realizacja programu przeciwdziałania alkoholizmowi, obchody, kontrole.

Narkotyki w środowisku lokalnym

Pytania o używanie substancji psychoaktywnych w gminie dotyczyły, oprócz alkoholu, również stosowania narkotyków. 13% mieszkańców gminy przyznało się do zażywania narkotyków. **Problem zażywania narkotyków w Gminie Nowy Dwór Mazowiecki nie jest silnie rozpowszechniony.** Trzeba wyraźnie podkreślić, że przyznanie się do używania narkotyków (nawet podjęcie jednorazowej próby) jest w istocie przyznaniem się do czynu karalnego w Polsce. **Wyniki pokazują jednak, że większość osób ankietowanych nie miała osobistego kontaktu z narkotykami.** Badania wykazały także, że tylko 16% ankietowanych wie, w jakim miejscu i u kogo można zdobyć narkotyki.

W tym miejscu warto odwołać się do sondażu Centrum Badania Opinii Publicznej „*Postawy Polaków wobec wybranych substancji psychoaktywnych*” z 2007 roku. Zapytano respondentów, czy kiedykolwiek próbowali narkotyków. Uzyskane wyniki były niższe w stosunku do tych uzyskanych w badanej gminie – 4% ankietowanych przyznało się do zażywania narkotyków. Aż 96% populacji w 2007 roku nie próbowało narkotyków.

Zapytano również respondentów, ile znają osób w swoim otoczeniu, które zażywają narkotyki. Otrzymane wyniki zostały przedstawione na poniższym wykresie.

Większość badanych (65%) nie zna ani jednej osoby zażywającej substancje narkotyczne. Jednak 21% badanych zna do 5 osób używających narkotyki, a 14% mieszkańców gminy deklaruje znajomość większej ilości osób. Wyniki te powinny uwrażliwić władze na podjęcie pewnych działań profilaktycznych w tym zakresie.

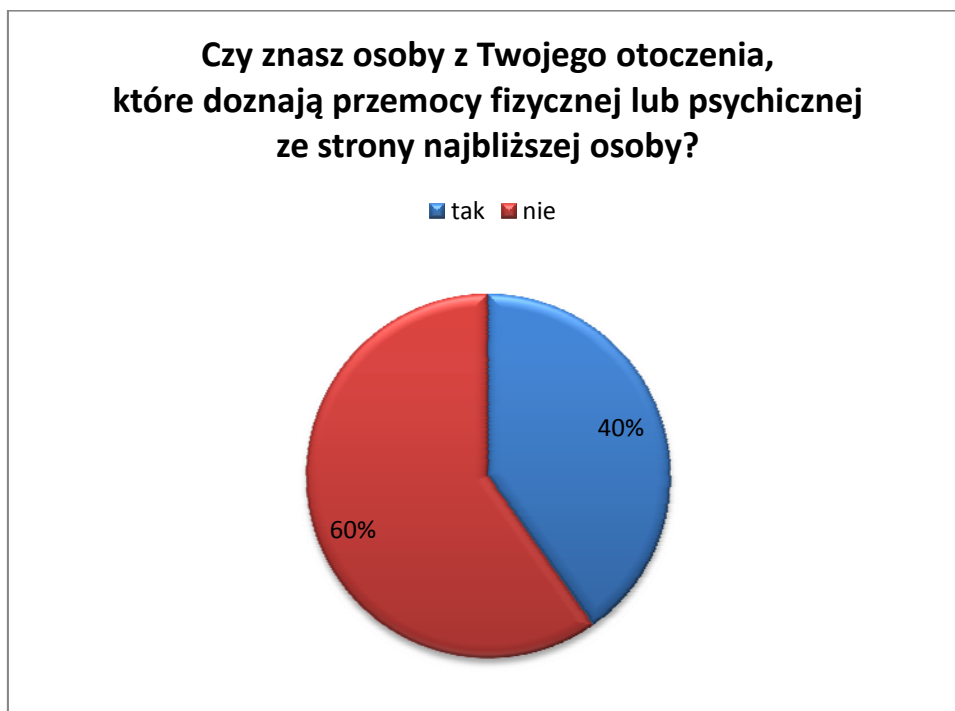
Zapytano również o dostępność narkotyków w środowisku lokalnym. **39% ankietowanych nie posiada wiedzy dotyczącej dostępności narkotyków w ich środowisku.** Z pozostałych osób 33% badanych wskazało, że zakup narkotyków jest zadaniem łatwym lub raczej łatwym, a 26% uznało go za zadanie trudne, ale możliwe do wykonania przy znajomości odpowiednich osób. 10% badanych określiło dostęp do narkotyków w gminie jako trudny lub bardzo trudny.

Przemoc

Zbadanie zjawiska przemocy jest trudnym zadaniem. Często ofiary agresji nie przyznają się do swojej sytuacji, co może być spowodowane między innymi: racjonalizacją, usprawiedliwianiem sprawców, obwinianiem siebie. Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności, o czym świadczą wyniki badań CBOS „Przemoc i konflikty w domu” z 2009 roku. Według nich 23% dorosłych Polaków deklaruje, że padło ofiarą przemocy. Mężczyźni częściej niż kobiety przyznawali się do bycia ofiarami agresji. 6% osób badanych z próby ogólnopolskiej doświadczyło przemocy w środowisku domowym, 10% na ulicy, 5% w lokalach gastronomicznych, 7% w najbliższej okolicy miejsca zamieszkania.

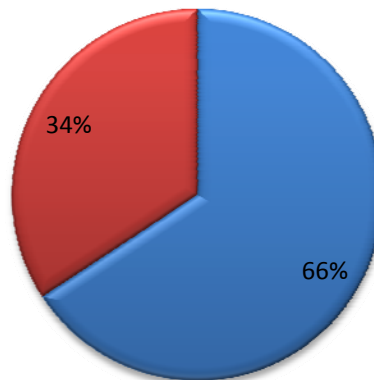
W przeprowadzonym badaniu interesowało nas przede wszystkim zanalizowanie zjawiska przemocy w rodzinie oraz skala, jaką przyjmuje ono w Gminie Nowy Dwór Mazowiecki. Na początek zapytano respondentów, czy znają osoby doświadczające przemocy, zarówno fizycznej, jak i psychicznej ze strony najbliższych. 40% badanych przyznaje się do znajomości ofiar przemocy w swoim środowisku. Skala zjawiska przemocy zdaje się być poważna. Należy bowiem dodać te osoby, które doświadczają przemocy, natomiast nikt o tym nie wie. **Przemoc jest poważnym problemem społecznym, który wydaje się być obecny również na terenie badanej gminy.**

W związku z powyższym zbadano, jaka jest wiedza mieszkańców w związku z możliwymi formami pomocy ofiarom przemocy. 2/3 badanych, a mianowicie 66% posiadają taką wiedzę, pozostałe 34% należałoby poddać edukacji w tej kwestii. Władze lokalne powinny prowadzić działania w celu rozpowszechniania informacji dotyczących miejsc i osób gotowych do pomocy ofiarom przemocy. Warto dodać, iż **do sprawnego funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego nie wystarczy sama wiedza, lecz czyn, działanie. Deklaracja znajomości osób i instytucji nie jest równoznaczna z podjęciem działania na rzecz ofiar przemocy.**

**Czy wiesz jak powinieneś postąpić wobec osoby,
o której wiesz, że doświadcza przemocy?
Czy wiedziałbyś jak jej pomóc,
gdzie szukać wsparcia, do kogo się udać?**

■ tak ■ nie

Interesowała nas również postawa badanych względem przemocy. Zapytaliśmy, czy istnieją jakieś specjalne okoliczności, warunki, które mogłyby usprawiedliwiać stosowanie przemocy. Zdecydowana większość ankietowanych zaprzeczyła temu stwierdzeniu. 5% ankietowanych nie wyraziło zdania w tej kwestii, a 6% uznało istnienie okoliczności umożliwiających usprawiedliwienie zastosowania zachowań przemocowych.

Następnie zbadano postawę mieszkańców wobec stosowania kar fizycznych oraz przemocy względem dzieci. Przemoc stosowana wobec dzieci jest poważnym problemem społecznym, niektórzy rodzice uznają kary fizyczne za skuteczny środek wychowawczy. Psychologowie wskazują, że kary fizyczne, oprócz cierpienia wywoływanego u dzieci, stanowią przykład zachowań agresywnych, który może być naśladowany. Mogą mieć negatywny wpływ na rozwój w różnych sferach funkcjonowania dziecka. W Polsce pojawiają się sugestie wprowadzenia prawnego zakazu stosowania kar fizycznych wobec dzieci, wzorem krajów skandynawskich.

Spośród osób badanych 10% uznało, iż strach dziecka przed opiekunami ułatwia jego wychowanie. Jednak zdecydowana większość zgadza się ze stwierdzeniem, że dziecko nie powinno bać się rodziców. Jest wiele innych sposobów na wzbudzenie szacunku i egzekwowanie respektowania zasad. Rodzice powinni posiadać autorytet wynikający z wiedzy, postawy, zachowania, a nie z przewagi fizycznej.

„Dziecko powinno bać się rodziców, strach ułatwia posłuszeństwo i szacunek z ich strony.”

Tak – 10% Nie – 90%

14% badanych pochwała surowe traktowanie dzieci, uznając jego pozytywny wpływ na rozwój dziecka. Rodziców i opiekunów należy uwrażliwiać na fakt, że autorytet w stosunku do dzieci nie opiera się na surowości, ale na tworzeniu atmosfery miłości i zrozumienia.

„Surowe traktowanie hartuje dziecko i pozwala mu lepiej radzić sobie w życiu.”

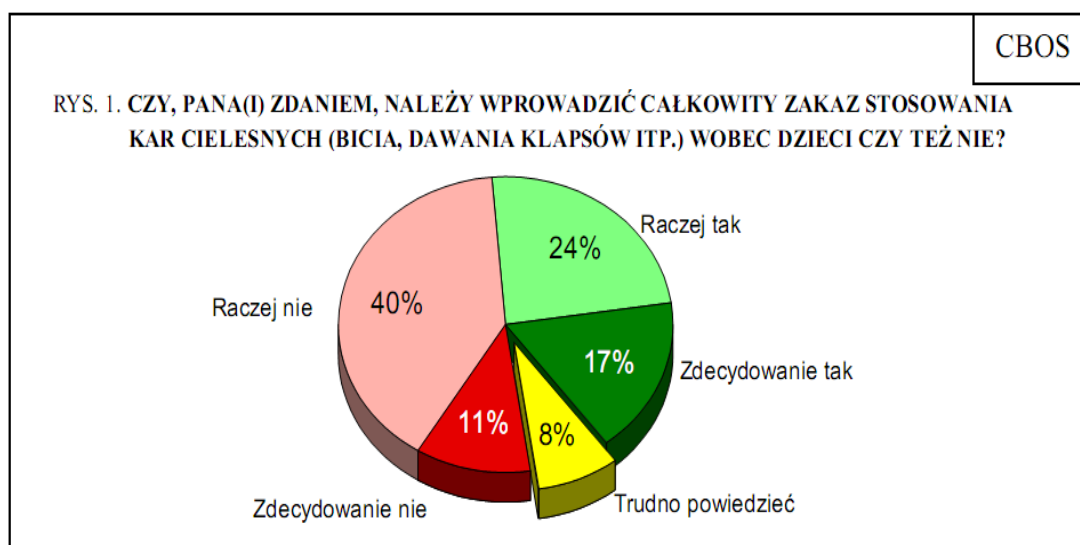
Tak – 14% Nie – 86%

W ankiecie pojawiła się również kwestia prawnego zakazu stosowania kar fizycznych wobec dzieci. Grupa zwolenników wprowadzenia takiego zakazu wśród mieszkańców Gminy Nowy Dwór Mazowiecki jest równa 58% ankietowanych.

„Stosowanie jakichkolwiek kar fizycznych powinno być zakazane prawem.”

Tak – 58% Nie – 42%

Podobne wyniki zostały otrzymane w badaniu przeprowadzonym przez portal www.psychologia.edu.pl. Na pytanie „Czy można dobrze wychować dziecko bez klapsa?” ponad połowa odpowiedzi była twierdząca. Z kolei w komunikacie z badań CBOS „Społeczne przyzwolenie na bicie dzieci” z 2008 roku 51% respondentów było przeciwnych wprowadzeniu prawnego zakazu bicia dzieci.

Kary fizyczne zostały uznane jako dobra metoda wychowawcza przez 4% badanych. 63% badanych nie uznaje wartości stosowania kar fizycznych w procesie wychowania dzieci. Spora grupa osób uwzględnia jednak ich stosowanie w niektórych okolicznościach.

„Stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą.”

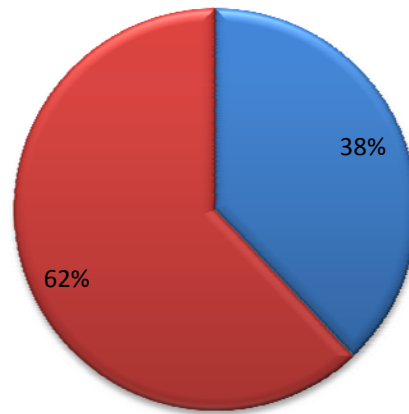
Tak – 4% Tak, czasami – 33% Nie – 63%

Według badań CBOS *„Społeczne przyzwolenie na bicie dzieci”* z 2008 roku, w ciągu ostatnich 14 lat odsetek osób dopuszczających fizyczne karcenie dzieci zwiększył się o 8 punktów. 49% badanych akceptuje kary cielesne, 42% jest przeciwnych ich stosowaniu. Warto jednak zwrócić uwagę na rozróżnienie kar fizycznych od małego klapsa po przysłowiowe lanie. Aż 78% badanych zgadza się z opinią, że bywają sytuację, gdzie dziecku trzeba dać klapsa.

Zadano również pytanie, czy respondenci znają przypadki bicia dzieci. 38% badanych odpowiedziało, że spotkało się z takimi przypadkami, co stanowi duży procent. Niezwykle istotne jest uwrażliwianie społeczeństwa na akty przemocy i agresji dokonywane wobec dzieci. Odpowiednia reakcja otoczenia może przerwać cykl przemocy i dostarczyć pomocy dzieciom, które pozostają bezbronne wobec krzywdy ze strony osób dorosłych.

**Czy znasz przypadki bicia dzieci przez
ich rodziców/opiekunów?**

■ tak ■ nie

Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży

Grupa badawcza

W badaniu przeprowadzonym na terenie Gminy Nowy Dwór Mazowiecki udział wzięło 563 uczniów (w tym 277 dziewcząt i 286 chłopców).

- w szkołach podstawowych przebadano 181 uczniów (79 dziewcząt i 102 chłopców),
- w szkołach gimnazjalnych 207 uczniów (108 dziewcząt i 99 chłopców),
- w szkołach ponadgimnazjalnych badaniu zostało poddanych 175 uczniów (90 dziewcząt i 85 chłopców).

Badanie odbywało się w czasie zajęć lekcyjnych, miało postać ankiety składającej się z 60 pytań. Niektóre z nich uczniowie uzupełniali własnymi odpowiedziami.

Cel badania

Podstawowym celem przeprowadzonej ankiety była analiza następujących problemów społecznych:

- używania przez młodych ludzi substancji psychoaktywnych, w tym picia alkoholu, palenia papierosów oraz zażywania narkotyków i dopalaczy,
- zagrożeń związanych z korzystaniem z komputera,
- problemów przemocy i agresji w środowisku szkolnym oraz domowym.

Dzieci i młodzież a substancje psychoaktywne

Problem spożywania substancji psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży ma szczególne znaczenie dla rozwoju młodych ludzi. Diagnoza nasilenia stosowania określonych substancji pozwala na skuteczne przeciwdziałanie negatywnym tendencjom w środowisku ludzi młodych. Przeprowadzona analiza dotyczyła rozpowszechnienia palenia papierosów, picia alkoholu oraz zażywania narkotyków i dopalaczy, rodzaju spożywanych substancji, a także okoliczności towarzyszących tym zachowaniom i postaw wobec substancji

psychoaktywnych. Nasilenie wymienionych zjawisk w poszczególnych grupach wiekowych na terenie Gminy Nowy Dwór Mazowiecki ilustruje poniższa tabela:¹⁸

Nasilenie określonych problemów społecznych w poszczególnych grupach wiekowych.

Problem społeczny	Szkoły podstawowe		Gimnazja		Szkoły ponadgimnazjalne	
	N	%	N	%	N	%
Picie alkoholu	25	14%	151	73%	162	93%
Palenie papierosów	12	7%	90	44%	108	62%
Używanie narkotyków	0	0%	23	12%	36	21%
Stosowanie dopalaczy	2	1%	17	9%	26	15%

N – ilość osób badanych

Z otrzymanych rezultatów wynika, że wraz z wiekiem rośnie odsetek osób sięgających po wybrane rodzaje substancji psychoaktywnych. Do picia alkoholu przyznaje się 14% uczniów szkół podstawowych, 73% gimnazjalistów oraz 93% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Alkohol jest najczęściej spożywaną przez dzieci i młodzież w Nowym Dworze Mazowieckim substancją psychoaktywną. **Wyniki są zgodne z najnowszymi sondażami opublikowanymi przez CBOS, wskazującymi alkohol jako środek psychoaktywny najbardziej rozpowszechniony wśród młodych ludzi w porównaniu z papierosami i narkotykami.**

Ogólnopolskie sondaże wskazują na spadek popularności papierosów w grupie młodzieży i wzrost odsetka osób niepalących. W sondażu przeprowadzonym w 2008 roku przez KBPN 38% młodych ludzi zadeklarowało palenie papierosów. W Nowym Dworze Mazowieckim te wskaźniki są wyższe niż w próbie ogólnopolskiej na poziomie szkół gimnazjalnych i szczególnie ponadgimnazjalnych. Do kontaktu z papierosami przyznało się 44% gimnazjalistów oraz 62% młodzieży ponadgimnazjalnej. Jak można zauważyć, papierosy są mniej popularne wśród uczniów gimnazjów, w szkołach podstawowych z kolei kontakt z papierosami zadeklarowało 7% badanych.

¹⁸ W dalszej części diagnozy, w przypadku analizy zażywania poszczególnych substancji, procent badanych obliczany będzie z ilości osób, które zadeklarowały stosowanie tej substancji.

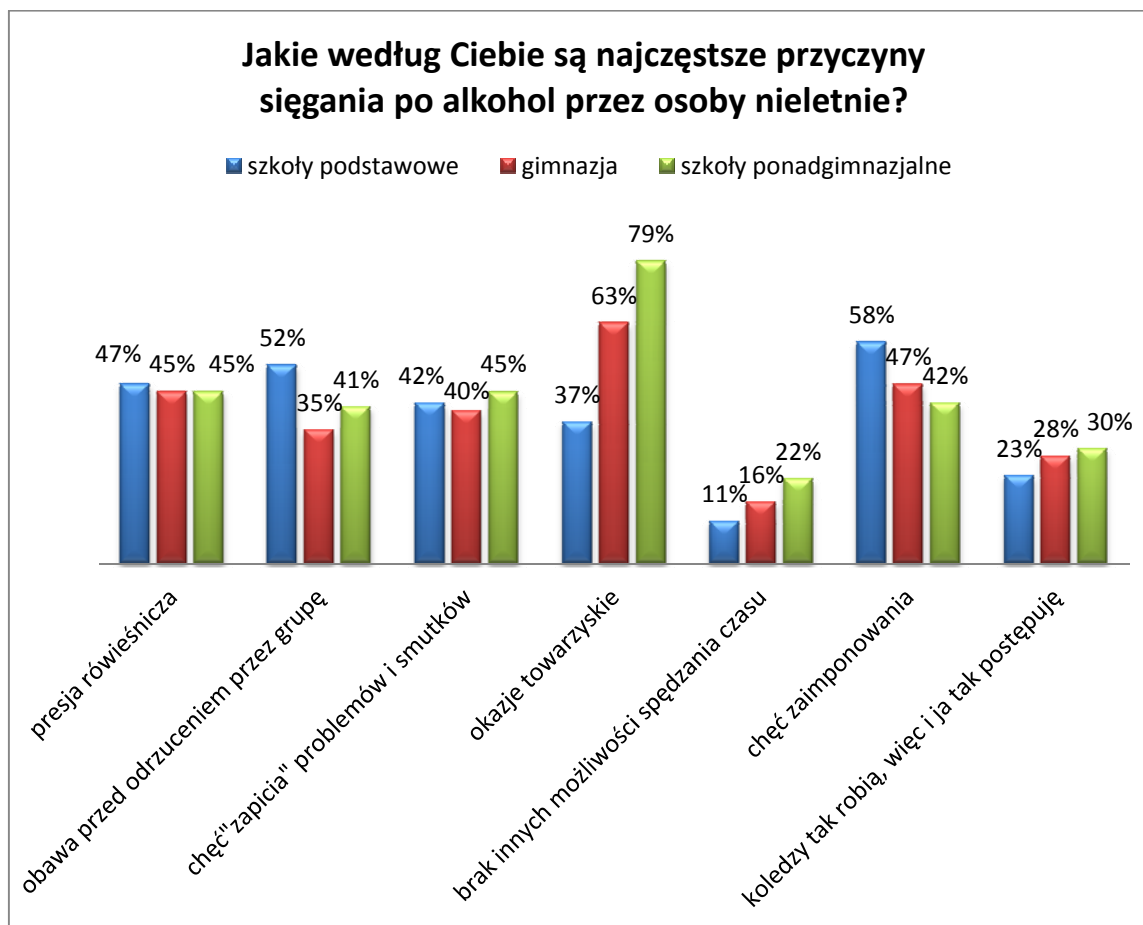
Zjawisko zażywania narkotyków pojawia się w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych. W gimnazjach zaledwie 12% badanych miało kontakt z narkotykami, w szkołach ponadgimnazjalnych do próbowania narkotyków przyznało się 21% uczniów. Badania prowadzone w Polsce co kilka lat wskazują na obniżanie się problemu narkotykowego wśród młodzieży, sondaż KBPN z 2008 roku określił ilość młodych ludzi mających kontakty z narkotykami na poziomie 15%. **Uzyskane wyniki w szkołach ponadgimnazjalnych są nieco wyższe w stosunku do rezultatów ogólnopolskich.**

Dzieci i młodzież przyznają się również do stosowania dopalaczy na wszystkich trzech poziomach edukacji. Ponownie zjawisko to jest bardziej nasilone na poziomie szkół ponadgimnazjalnych, gdzie dopalacze zażywało 15% badanych.

W następnej kolejności zostaną dokładnie przeanalizowane formy używania przez młodych ludzi substancji psychoaktywnych oraz okoliczności, w jakich mają one miejsce.

Spożywanie alkoholu wśród dzieci i młodzieży

Jak to już zostało zaznaczone, alkohol jest najbardziej rozpowszechnioną używką w środowisku młodych ludzi, co potwierdzają prowadzone sondaże. Przyczyny sięgania po alkohol mogą być różne, od społecznych i towarzyskich po próbę radzenia sobie z trudnymi sytuacjami. Otrzymane rezultaty przedstawiono na wykresie.

Jeśli chodzi o przyczyny spożywania alkoholu, wśród uczniów szkoły podstawowej najwięcej osób wskazało na chęć zaimponowania, obawę przed odrzuceniem przez grupę oraz presję rówieśniczą jako przyczyny spożywania alkoholu przez osoby nieletnie. W następnej kolejności wskazywano chęć „zapicia” problemów i smutków oraz okazje towarzyskie. Okazje towarzyskie były najczęściej wskazywaną przez uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych przyczyną spożywania alkoholu przez osoby nieletnie. W grupie starszych uczniów również widoczny był wpływ presji rówieśniczej i chęci zaimponowania, w następnej kolejności radzenie sobie z problemami oraz obawa przed odrzuceniem przez grupę. **Na pierwszym miejscu wysuwają się motywacje społeczne, spowodowane dążeniem do przystosowania się do grupy rówieśniczej.** Nauka asertywności i umiejętności odmawiania mogłaby pomóc w przeciwstawianiu się namowom kolegów i koleżanek, co przyczyniłoby się do spadku spożycia napojów alkoholowych wśród dzieci. Uczniowie wskazują również często na radzenie sobie z problemami jako psychologiczną przyczynę spożywania alkoholu. Alarmujące wydaje się być traktowanie alkoholu jako lekarstwa na trudności przez starszą młodzież, gdyż może to utrudniać radzenie sobie w dorosłym życiu za

pomocą efektywnych strategii. Dzieci i młodzież często deklarowali spożywanie alkoholu z powodu okazji towarzyskich. Wyniki badania mogą stanowić wskazówkę dla rodziców i opiekunów, którzy w niektórych sytuacjach sami stwarzają młodym ludziom okazję do picia alkoholu, a jednocześnie stanowią wzór konsumpcji alkoholu, który może być naśladowany. Warto zadbać o to, aby wzór ten był właściwy.

Średni wiek pierwszego kontaktu z alkoholem wynosił dla poszczególnych grup wiekowych: 10,5 lat – uczniowie szkół podstawowych, 12,8 – gimnazjaliści, 13,6 – uczniowie szkół ponadgimnazjalnych. Na podstawie otrzymanych wyników można zaobserwować niepokojące zjawisko, według którego **wiek kontaktu z alkoholem obniża się w poszczególnych grupach**. Powinna być to alarmująca informacja dla rodziców i opiekunów. Z drugiej strony może ona wskazywać na rosnące przyzwolenie rodziców na kontakt własnych dzieci z alkoholem.

W pytaniu o dostępność alkoholu w środowisku dzieci i młodzieży na obszarze Gminy Nowy Dwór Mazowiecki, zaobserwowano znaczące zróżnicowanie odpowiedzi wraz z wiekiem ankietowanych. Uzyskane rezultaty obrazuje poniższa tabela.

Dostępność alkoholu w środowisku dzieci i młodzieży.

Czy uważasz, że w Twoim środowisku kupić alkohol przez osobę niepełnoletnią jest?	Szkoły Podstawowe	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
Bardzo trudno, prawie niemożliwe	30%	10%	3%
Raczej trudno, nie warto się wysilać	13%	3%	3%
Trudno, ale jak się zna odpowiednie osoby to można	20%	24%	28%
Raczej łatwo, nie wymaga to dużego wysiłku i znajomości	8%	31%	45%
Łatwo, właściwie każdy może kupić	3%	19%	16%
Nie wiem	26%	13%	5%

Wyraźnie widać tendencję wzrostową w przekonaniu o dostępności alkoholu dla osób niepełnoletnich w otoczeniu młodych ludzi. Wśród uczniów szkół podstawowych 11% dzieci uznało zakup napojów alkoholowych przez osobę niepełnoletnią za czynność łatwą bądź raczej łatwą, natomiast podobnej odpowiedzi udzieliło więcej gimnazjalistów – 50% oraz uczniów szkół ponadgimnazjalnych – 61%. Wśród uczniów szkół podstawowych najwięcej badanych – 26% - nie posiadało wiedzy w omawianej kwestii. Może to wskazywać na fakt, że uczniowie w tej grupie rzadziej podejmowali próby zakupu alkoholu. Łatwy dostęp do alkoholu dla osób niepełnoletnich jest sprzeczny z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z 1982 r., wyraźnie zabraniającą sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.

Jeżeli chodzi o pytanie o okoliczności pierwszego kontaktu z alkoholem, uczniowie szkół podstawowych wskazywali na dom i puby/dyskoteki jako okoliczności pierwszego kontaktu z alkoholem. Gimnazjaliści i młodzież ponadgimnazjalna w przeważającej części wskazali na wakacje jako okoliczności pierwszego spożycia alkoholu. Picie alkoholu po raz pierwszy w czasie wakacji zadeklarowało 32% gimnazjalistów oraz 36% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. W tym okresie ludzie młodzi mają więcej wolnego czasu, ponadto przebywają poza domem rodzinnym i pozbawieni są opieki rodziców. Rodzice i opiekunowie powinni być świadomi faktu, że czas wakacji sprzyja eksperymentom z substancjami psychoaktywnymi. Wśród starszych uczniów do pierwszego kontaktu z alkoholem dochodziło również często na dyskotekach i w pubach, podobnie jak wśród uczniów szkół podstawowych. Miejsca te na terenie gminy powinny być poddawane szczególnej kontroli, żeby ograniczyć dostęp młodym ludziom do niedozwolonych substancji. Jako inne wymieniane były: wesele, sylwester, u koleżanki, tata dał mi spróbować (szkoły podstawowe), ognisko, wesele, urodziny, na rybach, ze znajomymi na obozie, na boisku, ze znajomymi (gimnazja), wesele, wycieczka szkolna, sylwester, rodzinne spotkanie, poza domem, urodziny, na rybach, po szkole, imieniny, ze znajomymi (szkoły ponadgimnazjalne).

Okoliczności pierwszego spożycia alkoholu.

W jakiej sytuacji po raz pierwszy miałeś kontakt z alkoholem?	Szkoły podstawowe	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
W szkole	0%	3%	3%
Na wagarach	8%	3%	6%
Na dyskotecce/w pubie	20%	28%	28%
Na wakacjach	16%	32%	36%
W domu	32%	13%	14%
W innej sytuacji	24%	23%	13%

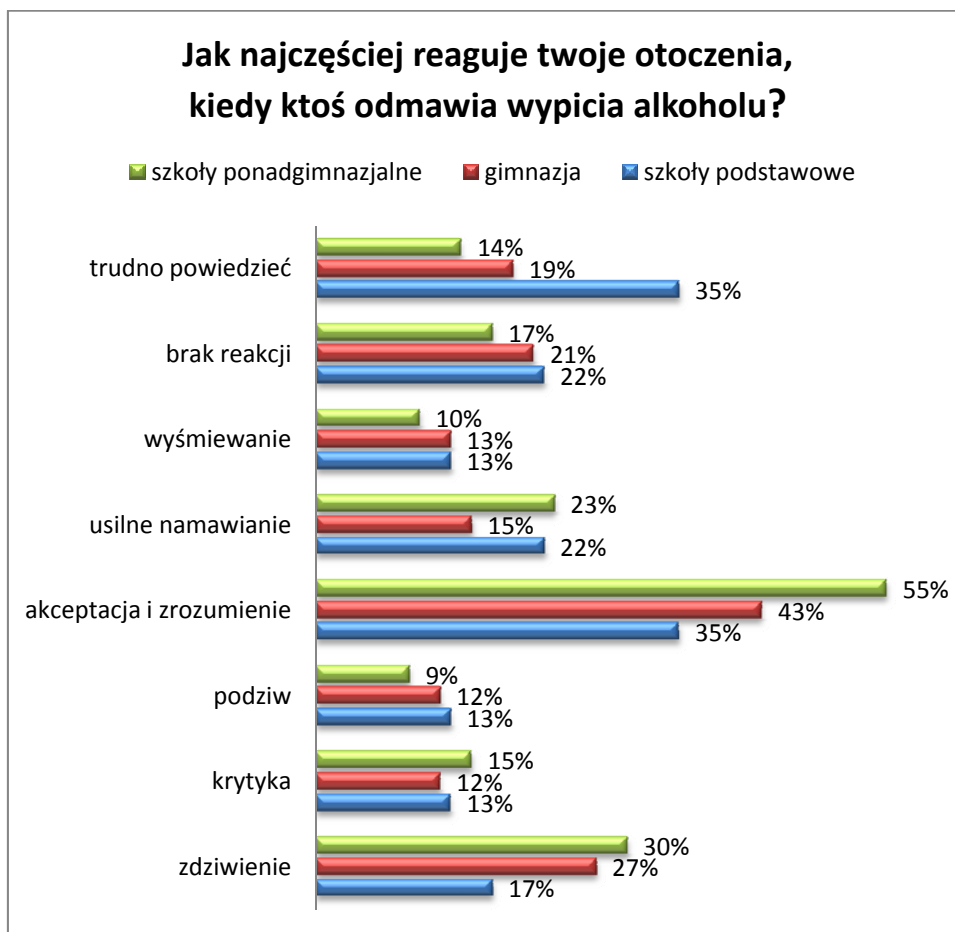
Jeżeli chodzi o przebywanie pod wpływem alkoholu na terenie szkoły, wśród uczniów szkół podstawowych taka sytuacja dotyczyła 4% badanych. W przypadku gimnazjum do przebywania na terenie szkoły pod wpływem alkoholu przyznało się 12%% uczniów spożywających alkohol, w szkołach ponadgimnazjalnych był to odsetek równy 23%. **Zjawisko spożywania alkoholu w szkole jest najsilniej obecne w szkołach ponadgimnazjalnych.** Informacja ta stanowi istotną wskazówkę dla nauczycieli, którzy powinni być świadomi istniejącego problemu i skutecznie mu przeciwdziałać.

Wyniki pokazują, że we wszystkich szkołach spożywanie alkoholu było częściej wynikiem własnej inicjatywy. Odpowiedziało tak 74% uczniów szkół podstawowych, 80% gimnazjalistów oraz 79% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Wskazuje to na indywidualne zainteresowanie alkoholem wśród młodych ludzi i może sugerować pewne kierunki działań profilaktycznych. Nauka asertywności może zostać uzupełniona uświadamianiem konsekwencji nadużywania alkoholu w młodym wieku. W mniejszym stopniu presja rówieśnicza w przypadku badanych uczniów miała wpływ na pierwszy kontakt z alkoholem. Jako inne sytuacje uczniowie wymieniali: przez pomyłkę, tata dał mi spróbować (szkoły podstawowe), kazali mi pić, grożąc (gimnazja), rodzinna okazja, przez pomyłkę, zaproponowano mi (szkoły ponadgimnazjalne).

Inicjatywa pierwszego kontaktu z napojami alkoholowymi.

Czy ktoś namawiał Cię do spożycia alkoholu?	Szkoły podstawowe	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
Nie, sam chciałem spróbować	74%	80%	79%
Tak, znajomy/znajoma	17%	17%	19%
Inna sytuacja	9%	3%	2%

Interesująca może być analiza reakcji otoczenia rówieśniczego na odmowę spożycia alkoholu przez dzieci i młodzież. Może ona dostarczać informacji o postawach młodych ludzi wobec picia napojów alkoholowych oraz przesłanek wyjaśniających spożywanie alkoholu przez ludzi w młodym wieku.

W szkole podstawowej najczęściej wskazywano na akceptację i zrozumienie (35%), taka sama liczba osób miała problem z odpowiedzią na zadane pytanie. W następnej kolejności pojawiał się brak reakcji oraz usilne namawianie. Uczniowie szkół gimnazjalnych również najczęściej wskazywali na akceptację i zrozumienie (43%), w następnej kolejności wskazywano brak reakcji (21%) oraz usilne namawianie (15%). Podobnie odpowiadali uczniowie szkół ponadgimnazjalnych, najczęściej wskazując na reakcje akceptacji i zrozumienia (55%). W tej grupie wybierano również reakcje usilnego namawiania jako odpowiedź środowiska rówieśniczego na odmowę picia alkoholu (23%). **Na podstawie uzyskanych wyników można wywnioskować, że postawa młodych ludzi wobec osób niepijących posiada często wymiar pozytywny.** Najwięcej osób ze wszystkich grup wskazało na reakcje akceptacji i zrozumienia, z reakcji negatywnych najczęściej pojawiała się usilne namawianie.

Warto przeanalizować, jakie rodzaje alkoholu są najczęściej spożywane przez dzieci i młodzież w Gminie Nowy Dwór Mazowiecki, a także jaka jest częstotliwość sięgania po napoje alkoholowe. Poniżej znajduje się zestawienie odpowiedzi uzyskanych w poszczególnych grupach wiekowych.

Rodzaje i częstotliwość napojów alkoholowych spożywanych przez dzieci i młodzież.

Po jaki alkohol sięgasz i jak często?	Szkoły podstawowe	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
Piwo			
Codziennie	0%	3%	2%
2-3 razy w tygodniu	0%	2%	12%
Raz w tygodniu	4%	4%	17%
Kilka razy w miesiącu	0%	19%	22%
Raz w miesiącu	4%	14%	7%
Rzadziej	8%	18%	15%
Pięć razy	24%	15%	4%
Wino			
Codziennie	0%	2%	1%
2-3 razy w tygodniu	0%	0%	1%
Raz w tygodniu	0%	1%	2%
Kilka razy w miesiącu	0%	4%	5%
Raz w miesiącu	4%	3%	7%
Rzadziej	0%	22%	33%

Diagnoza lokalnych problemów społecznych

Nowy Dwór Mazowiecki 2011

Pilem raz	4%	10%	13%
Wódka			
Codziennie	0%	2%	1%
2-3 razy w tygodniu	0%	0%	2%
Raz w tygodniu	0%	3%	7%
Kilka razy w miesiącu	0%	3%	16%
Raz w miesiącu	0%	9%	15%
Rzadziej	0%	19%	28%
Pilem raz	4%	15%	5%
Drinki			
Codziennie	0%	3%	1%
2-3razy w tygodniu	0%	0%	2%
Raz w tygodniu	0%	3%	4%
Kilka razy w miesiącu	0%	4%	9%
Raz w miesiącu	0%	5%	7%
Rzadziej	0%	15%	33%
Pilem raz	0%	10%	10%
Nalewki			
Codziennie	0%	2%	1%
2-3 razy w tygodniu	0%	1%	0%
Raz w tygodniu	0%	1%	1%
Kilka razy w miesiącu	0%	0%	1%
Raz w miesiącu	0%	1%	1%
Rzadziej	0%	27%	21%
Pilem raz	0%	15%	24%
Inne			
Codziennie	0%	2%	2%
2-3 razy w tygodniu	0%	0%	0%
Raz w tygodniu	0%	0%	1%
Kilka razy w miesiącu	0%	0%	1%
Raz w miesiącu	0%	1%	1%
Rzadziej	0%	2%	2%
Pilem raz	20%	5%	2%

Spożycie alkoholu wśród uczniów szkół podstawowych miało charakter głównie jednorazowy lub okazjonalny. Uczniowie szkół podstawowych spożywali piwo oraz wino i wódkę. Częstotliwość oraz ilość rodzajów spożywanego alkoholu zwiększa się wraz z wiekiem osób

badanych. Starsi uczniowie najchętniej sięgają po piwo, wzrasta także spożycie wódki i wina. Wyniki pokrywają się z sondażem KBPN z 2008 roku, według którego piwo jest najbardziej popularnym alkoholem wśród młodych ludzi, na następnych pozycjach znajduje się wódka oraz wino. Bardzo niewielki odsetek starszych uczniów deklaruwał codzienne spożycie napojów alkoholowych. **Największy procent młodzieży deklaruje rzadsze niż raz w miesiącu spożycie poszczególnych napojów alkoholowych.** Należy jednak pamiętać o negatywnych konsekwencjach częstego kontaktu z alkoholem i niebezpieczeństwach związanych z jego spożywaniem, co powinno być uświadamiane młodym ludziom. Szczególnie w wieku, kiedy tych konsekwencji sobie nie uświadamiają i nie zawsze potrafią wyznaczać właściwe granice swoim zachowaniom.

Uczniowie udzielali również odpowiedzi na pytanie o reakcję rodziców w sytuacji, gdy wrócili do domu pod wpływem alkoholu.

Reakcja rodziców na stan upojenia alkoholowego dzieci.

Czy zdarzyło Ci się wrócić do domu po spożyciu alkoholu, jeśli tak, jaka była reakcja Twoich rodziców?	Szkoły podstawowe	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
Taka sytuacja nie miała miejsca	71%	45%	33%
Zdenerwowali się i nakrzyczeli na mnie	13%	10%	26%
Ukarali mnie	0%	3%	6%
Nie zorientowali się, że jestem pod wpływem alkoholu	8%	35%	32%
Zauważyli, ale nie zareagowali	8%	10%	8%

Większa część badanych stwierdziła, iż nie zdarzyło im się wracać do domu pod wpływem alkoholu, szczególnie miało to miejsce w szkołach podstawowych. Zdecydowanie częściej do takich sytuacji dochodziło w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. **Niepokojący wydaje się znaczący odsetek sytuacji, w których rodzice nie zorientowali się, że ich dzieci znajdują się pod wpływem alkoholu.** Gimnazjaliści i młodzież ponadgimnazjalna

wskazywali również na reakcje zdenerwowania w sytuacji powrotu do domu pod wpływem alkoholu oraz na brak reakcji ze strony rodziców. Należy pamiętać, że odpowiednie reakcje rodziców na spożywanie alkoholu przez dzieci są niezbędne do kształtowania u młodych ludzi właściwych postaw wobec napojów alkoholowych. Jako kary zastosowane przez rodziców wymieniane były: zabranie telefonu, strata zaufania, zakaz wychodzenia z domu, milczenie (gimnazja) oraz kara na komputer, zakaz wychodzenia z domu, zabranie kluczyków od samochodu (szkoły ponadgimnazjalne).

Palenie papierosów

Analizę związaną z paleniem papierosów na obszarze Gminy Nowy Dwór Mazowiecki warto zacząć od wskazania wieku dzieci i młodzieży, w którym sięgnęli oni po pierwszego papierosa. Wiek ten wynosi kolejno: dla szkół podstawowych – 10,6 lat, dla gimnazjów – 12,5 lat, dla szkół ponadgimnazjalnych – 13,9 lat. **Wiek pierwszego kontaktu dzieci i młodzieży z papierosami obniża się z czasem**, dzisiaj ludzie młodzi sięgają po papierosy w młodszy wiek niż parę lat temu. **Bardzo wysoki odsetek osób palących pojawił się w grupie młodzieży ponadgimnazjalnej** – palenie papierosów zadeklarowało tam około 62% osób, w przypadku gimnazjum był on równy 44%. Ten wysoki odsetek nie pokrywa się z tendencjami zaobserwowanymi w najnowszych sondażach. Według nich regularne palenie deklaruje 22% młodych ludzi, natomiast do okazjonalnego palenia przyznaje się 15-18%.

Wraz ze wzrastającym wiekiem ankietowanych, dostęp do papierosów przez osoby niepełnoletnie jest oceniany jako coraz łatwiejszy. Wśród uczniów szkół podstawowych zakup papierosów jako łatwy lub raczej łatwy oceniło 20% badanych, w gimnazjach odsetek ten wzrósł do 53%, a w szkołach ponadgimnazjalnych wyniósł 68%. Na trudny dostęp do papierosów wskazywało najwięcej uczniów szkół podstawowych, równocześnie najwięcej badanych w tej grupie nie posiadało wiedzy w omawianym temacie. Może to wynikać z faktu, że w szkołach podstawowych mniej osób podejmuje próbę zakupu używek. Uzyskane wyniki powinny uświadamiać dorosłym, że młodzi ludzie mają zbyt mało ograniczony dostęp do nikotyny, mimo iż prawo zabrania sprzedaży papierosów osobom poniżej 18 roku życia.

Dostępność papierosów w środowisku dzieci i młodzieży.

Czy uważasz, że w Twoim środowisku zakup papierosów przez osobę niepełnoletnią jest?	Szkoły podstawowe	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
Bardzo trudny, prawie niemożliwy	27%	7%	5%
Trudny, ale jak się poprosi odpowiednie osoby to można	26%	23%	18%
Raczej łatwy, nie wymaga to dużego wysiłku i znajomości	14%	29%	42%
Łatwy, właściwie każdy może kupić	6%	24%	26%
Nie wiem	27%	17%	9%

Osoby badane pytane o okoliczności zapalenia pierwszego papierosa, najczęściej wskazywały czas wolny i wakacje jako początek kontaktu z papierosami. Na czas wolny wskazało 58% uczniów szkół podstawowych, 57% gimnazjalistów oraz 44% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Wydaje się, że atrakcyjne zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży jest ważnym elementem działań profilaktycznych, prowadzących do rzadszego sięgania po substancje psychoaktywne. W czasie wakacji papierosy palić zaczęło 25% uczniów szkół podstawowych palących papierosy, 25% gimnazjalistów oraz 31% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Wakacje to w wielu przypadkach czas spędzany z dala od domu i rodziców, nawiązywania nowych znajomości. Może on sprzyjać eksperymentowaniu z używkami, do którego dzieci i młodzież mogą być zachęcane w czasie wakacyjnych wyjazdów. Jako inne okoliczności wskazano: urodziny, sklep, boisko (gimnazja) oraz dworzec (szkoły ponadgimnazjalne).

Okoliczności zapalenia pierwszego papierosa.

Gdzie po raz pierwszy palileś/łaś?	Szkoły podstawowe	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
W szkole	0%	5%	5%
Na wagarach	0%	8%	6%
Na dyskotecce/w pubie	0%	7%	10%
Na wakacjach	25%	25%	31%
W domu	17%	7%	8%
W czasie wolnym/po lekcjach	58%	57%	44%
W innej sytuacji	0%	8%	2%

W ankiecie pojawiło się również osobne pytanie o palenie papierosów na terenie szkoły. Do palenia papierosów na terenie szkoły przyznało się 22% gimnazjalistów oraz 36% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. W szkołach podstawowych problem ten nie był obecny. **Zjawisko palenia na obszarze szkoły wydaje się być najpoważniejsze w szkołach ponadgimnazjalnych.** Jest to istotna informacja dla nauczycieli, którzy sprawują opiekę nad uczniami w czasie przerw i powinni uwrażliwić się na tego rodzaju sytuacje.

W przypadku pytania uczniów o inicjatywę dotyczącą palenia papierosów, wśród starszych uczniów najczęściej była ona wynikiem własnej decyzji. Większy wpływ grupy rówieśniczej zaznaczył się w szkołach podstawowych. Jako inna sytuacja została wymieniona namowa siostry i jej koleżanek w szkołach podstawowych.

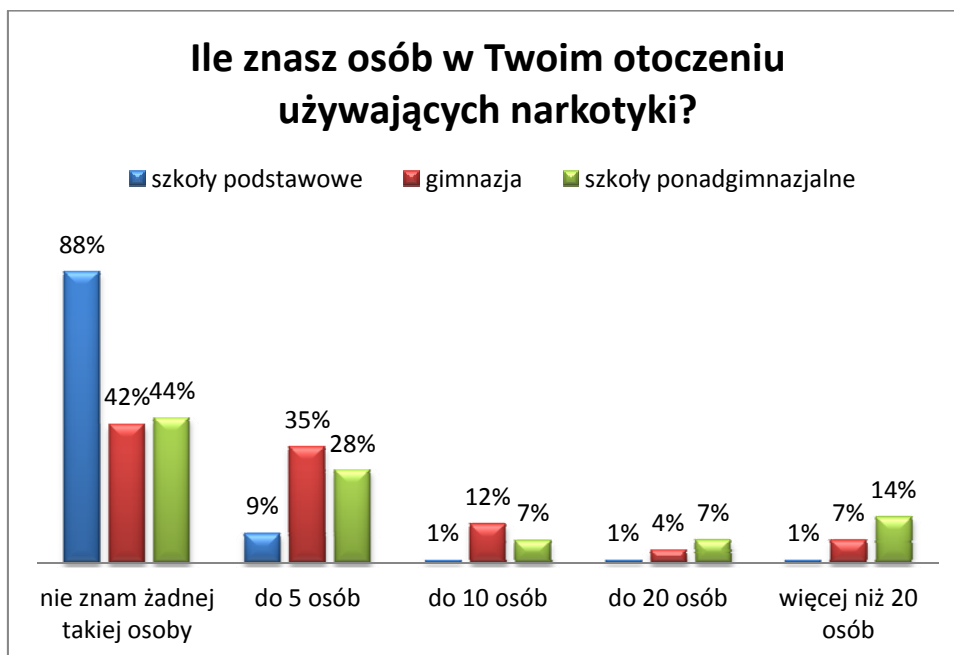
Inicjatywa pierwszego kontaktu z papierosami.

Czy ktoś namawiał Cię do spróbowania papierosów?	Szkoły podstawowe	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
Nie, sam chciałem/am spróbować	50%	77%	73%
Tak, znajomi/znajomy	42%	23%	26%
Inna sytuacja	8%	0%	1%

Zachowania związane z zażywaniem narkotyków

Badania wykazały, że **stosowanie narkotyków w Gminie Nowy Dwór Mazowiecki najbardziej obecne jest w szkołach ponadgimnazjalnych**. W szkołach podstawowych uczniowie nie zażywali narkotyków, wśród gimnazjalistów do kontaktu z narkotykami przyznało się 12% uczniów, w szkołach ponadgimnazjalnych 21% badanych. Narkotyki wydają się stanowić pewien problem w szkołach w Nowym Dworze Mazowieckim. Średnia wieku kontaktu z narkotykami wyniosła 14 lat dla gimnazjum i 15 lat w przypadku szkół ponadgimnazjalnych.

Problem zażywania narkotyków przez młodych ludzi widoczny jest przy pytaniu, ile zna się osób zażywających narkotyki. W szkołach podstawowych 88% osób stwierdziło, że nie zna żadnej osoby używającej substancji narkotycznych. W szkołach gimnazjalnych w podobny sposób odpowiedziało 42% uczniów, w szkołach ponadgimnazjalnych odsetek ten wyniósł 44%. Ponad połowa starszych uczniów zna co najmniej osoby zażywające narkotyki, co wskazuje na istnienie problemu w gminie w tym obszarze. 35% uczniów szkół gimnazjalnych zna do 5 osób zażywających narkotyki, podobnie odpowiedziało 28% uczniów szkół ponadgimnazjalnych i 9% uczniów szkół podstawowych. W grupach najstarszych ankietowanych deklarowano częściej znajomość do 10, a nawet powyżej 20 osób zażywających narkotyki. W przypadku szkół ponadgimnazjalnych był to odsetek równy 21%. Jeśli odpowiedzi były szczere, jest to niepokojąca informacja.

Uczniów zapytano również, czy wiedzą gdzie i u kogo można nabyć narkotyki. Na to pytanie twierdząco odpowiedziało 7% dzieci ze szkół podstawowych, 23% gimnazjalistów oraz najwięcej, bo 33% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Warto zauważyć fakt, że dzieci ze szkół podstawowych posiadają wiedzę dotyczącą źródeł zdobycia narkotyków, mimo że ich nie zażywają.

Jeżeli chodzi o dostęp do narkotyków wśród dzieci i młodzieży uczącej się, łatwiejszy wydaje się on wśród starszych uczniów. 13% gimnazjalistów oraz młodzieży ponadgimnazjalnej oceniło zakup narkotyków jako łatwe lub raczej łatwe zadanie, 33% uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz 25% gimnazjalistów stwierdziło iż znajomość odpowiednich osób może zagwarantować dostęp do narkotyków. **Jednak znaczna ilość uczniów we wszystkich grupach nie posiadała wiedzy w kwestii dostępności narkotyków, największy odsetek takich odpowiedzi pojawił się u uczniów szkół podstawowych.**

Dostępność narkotyków w środowisku dzieci i młodzieży.

Czy uważasz, że w Twoim środowisku kupić narkotyki jest?	Szkoły podstawowe	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
Bardzo trudno, prawie niemożliwe	34%	17%	10%
Raczej trudno, nie warto się wysilać	9%	7%	11%
Trudno, ale jak się zna odpowiednie osoby to można	11%	25%	33%
Raczej łatwo, nie wymaga to dużego wysiłku i znajomości	3%	6%	11%
Łatwo, właściwie każdy może kupić	2%	7%	2%
Trudno powiedzieć/ nie wiem	41%	38 %	33%

Większość młodych ludzi pierwszy kontakt z narkotykami miała w czasie wolnym, w następnej kolejności wskazywane były wakacje. Rezultaty te pokrywają się z wynikami uzyskanymi w przypadku alkoholu i papierosów, wskazując jednocześnie na zagrożenia związane z czasem wakacji i większą okazją do eksperymentowania dla dzieci i młodzieży. Jednocześnie sugerują znaczenie wskazania młodym ludziom alternatywnych form spędzania czasu wolnego, które mogłyby być dla nich interesujące i zajmujące. Jako inna sytuacja został wymieniony sylwester w szkołach gimnazjalnych.

Okoliczności pierwszego kontaktu z narkotykami.

Gdzie po raz pierwszy miałeś kontakt z narkotykami?	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
W szkole	4%	6%
Na wagarach	12%	0%
Na dyskoteczce/ w pubie	8%	11%
Na wakacjach	24%	17%
W czasie wolnym/po szkole	48%	66%
W domu	0%	0%
Inna sytuacja	4%	0%

Jeżeli chodzi o sytuacje przebywania pod wpływem narkotyków na terenie szkoły, przyznało się do nich 21% gimnazjalistów oraz 26% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Jest to duży odsetek, który powinien zwrócić uwagę nauczycieli i zwiększyć ich czujność.

Jeżeli chodzi o inicjatywę pierwszego kontaktu z narkotykami, w przypadku obydwu grup wynikał on głównie z własnej inicjatywy. W szkołach gimnazjalnych nieco mocniej zaznaczył się wpływ grupy rówieśniczej.

Inicjatywa pierwszego kontaktu z narkotykami.

Czy ktoś namawiał Cię do spróbowania narkotyku?	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
Nie, sam chciałem/łam spróbować	75%	72%
Tak, znajomy/znajomi	17%	25%
Tak, osoba która chciała mi sprzedać narkotyk	4%	0%
Inna sytuacja	4%	3%

Uczniowie zażywający narkotyki w gimnazjach deklarowali stosowanie marihuany i jej pochodnych, środków nasennych z alkoholem oraz innych środków. W szkołach ponadgimnazjalnych poza marihuaną, zażywano również amfetaminę, środki nasenne oraz

kokainę. Marihuana była jednak najczęściej stosowanym narkotykiem przez młodych ludzi w Gminie Nowy Dwór Mazowiecki.

Rodzaje spożywanych narkotyków.

Najczęściej sięgasz po?	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
Marihuana i jej pochodne	90%	97%
Amfetamina	0%	15%
LSD	0%	0%
Extasy	0%	0%
Środki nasenne	0%	3%
Środki nasenne + alkohol	5%	0%
Klej, rozpuszczalnik	0%	0%
Sterydy anaboliczne	0%	0%
Kokaina	0%	9%
Inne	5%	0%

W następnej kolejności zanalizowano częstotliwość zażywania narkotyków, którą obrazuje poniższa tabela.

Długość i częstotliwość zażywania substancji odurzających wśród uczniów.

Jak długo używasz narkotyków?	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
Mniej niż pół roku	13%	9%
Rok i więcej	27%	24%
Więcej niż 2 lata	4%	21%
Więcej niż 3 lata	4%	12%
Dłużej	4%	0%
Spróbowałem tylko raz	48%	34%

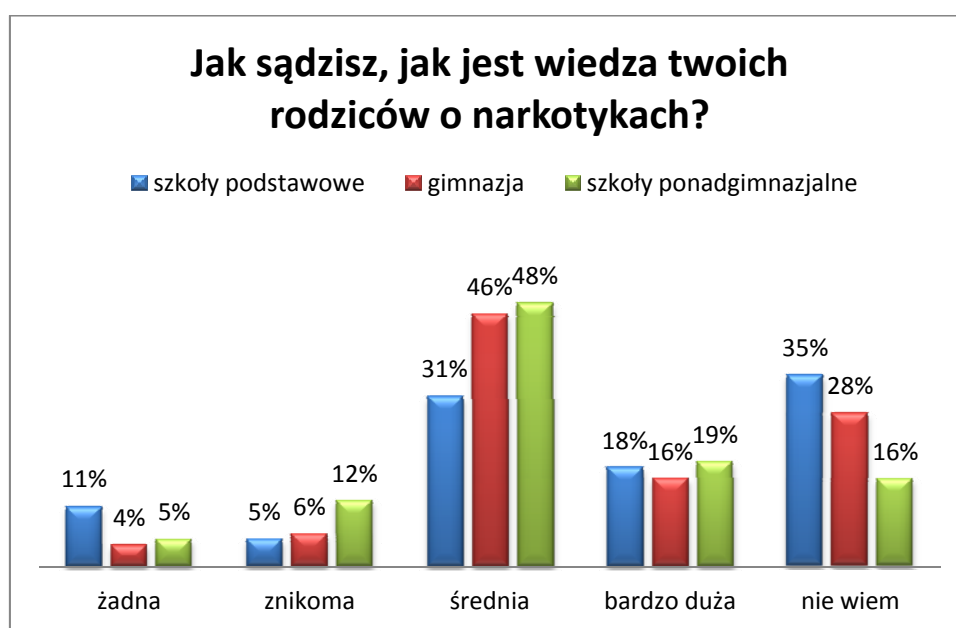
Jak często sięgasz po narkotyki?	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
Prawie codziennie	13%	6%
Więcej niż raz w tygodniu	4%	6%
Kilka razy w miesiącu	17%	18%
Średnio raz w miesiącu	13%	6%
Okazjonalnie	17%	38%
Spróbowałem tylko raz	36%	26%

Kontakt z narkotykami w przypadku znacznej ilości uczniów miał charakter jednorazowy lub okazjonalny. Pojawiły się odpowiedzi, świadczące o spożywaniu narkotyków w dłuższym okresie czasowym, przekraczającym 2 i 3 lata. Więcej takich odpowiedzi znalazło się w grupie młodzieży ponadgimnazjalnej. Ponadto 17% gimnazjalistów i 12% uczniów szkół ponadgimnazjalnych deklaruje codzienne lub częstsze niż raz w tygodniu zażywanie narkotyków. Ludziom młodym należy uświadamiać konsekwencje stosowania narkotyków, a także prawne regulacje zakazujące posiadania jakiegokolwiek ich ilości, z czym wiążą się określone sankcje. W badaniu pojawiły się niespójności w obydwu pytaniach w odniesieniu do osób deklarujących, że spróbowały narkotyków zaledwie raz. Trudno powiedzieć, skąd one wynikały – z niezrozumienia pytania, czy też z niedokładnego wypełniania ankiet.

W ankiecie pojawiło się pytanie, czy uczniowie spróbowaliby narkotyków, gdyby nadarzyła się odpowiednia okazja. W szkołach podstawowych odpowiedziała twierdząco na to pytanie 1 osoba (1%), w gimnazjach spróbowaliby narkotyków przy odpowiedniej okazji 18%, w szkołach ponadgimnazjalnych również 18%. Po raz kolejny pojawia się kwestia uświadomienia młodym ludziom zagrożeń płynących z kontaktu z narkotykami. W gimnazjach chęć spróbowania narkotyków zadeklarowało więcej uczniów, niż Ci którzy już mieli swój kontakt z narkotykami. Istotne jest przestrzeganie młodych ludzi przed pierwszą próbą zażycia substancji narkotycznych.

Uczniowie zostali również poproszeni o ocenę wiedzy i postaw swoich rodziców wobec narkotyków. W szkołach podstawowych większa ilość uczniów (35%) nie wiedziała, jaki poziom wiedzy o narkotykach posiadają ich rodzice. Uczniowie gimnazjów i szkół

ponadgimnazjalnych najczęściej oceniali wiedzę swoich rodziców o narkotykach jako średnią, odpowiedziało tak 46% gimnazjalistów i 48% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Część uczniów ze wszystkich grup określiła wiedzę swoich rodziców o narkotykach jako bardzo dużą. Ocena ta może wynikać między innymi ze szkoleń, w których rodzice uczestniczą i wiedzy przekazywanej przez nauczycieli i wychowawców. Wiedza rodziców o narkotykach, objawach ich stosowania oraz konsekwencjach z niego wynikających jest bardzo istotna i pozwala uchronić dzieci od stosowania niedozwolonych substancji psychoaktywnych.

W przypadku pytania o reakcję rodziców na zażywanie narkotyków przez własne dzieci, większość uczniów wskazywała odpowiedzi sugerujące aktywną postawę krytyczną wobec takiego faktu i próbę znalezienia rozwiązania. Bardzo niewielki odsetek młodych ludzi był przekonany, że ich rodzice nie zareagowaliby na zażywanie przez nich narkotyków. Najwięcej uczniów wskazywało na próbę pomocy dziecku i dążenie do znalezienia przyczyny, a także na wyznaczenie kary za takie postępowanie oraz zmartwienie się. Negatywne reakcje rodziców wobec zjawiska zażywania narkotyków przez dzieci mogą stanowić pozytywne modele dla młodych ludzi, kształtujące w nich właściwe postawy wobec substancji odurzających. Zestawienie wyników dla tego zagadnienia przedstawione zostało w tabeli.

Postawy rodziców wobec zażywania narkotyków w oczach uczniów.

Jak myślisz, jak zareagowałoby Twój rodzice, gdyby dowiedzieli się, że zażywasz narkotyki?	Szkoły podstawowe	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
Ukarali	21%	23%	24%
Próbowali pomóc, znaleźć przyczynę	76%	67%	70%
Pokrzyczeli i „odpuścili”	2%	6%	5%
Zmartwiliby się	14%	26%	25%
Nic by nie zrobili	0%	4%	1%

Uczniowie pytani o reakcję rodziców na ich stan odurzenia narkotycznego, najczęściej odpowiadali, że taka sytuacja nie miała miejsca. Kiedy już jednak do niej doszło, rodzice często nie orientowali się, że ich dzieci znajdują się pod wpływem narkotyków, szczególnie w przypadku uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Podejmowano również próby rozmowy, albo rodzice dawali się zwinąć wymówce dziecka.

Reakcja rodziców na stan odurzenia narkotycznego dzieci.

Czy zdarzyło Ci się wrócić do domu po zażyciu narkotyku, jeśli tak, jaka była reakcja twoich rodziców, opiekunów?	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
Takie zdarzenie nigdy nie miało miejsca	84%	79%
Nie zorientowali się, że jestem po spożyciu narkotyku	3%	13%
Widzieli, że dziwnie się zachowuję, ale dali się zwinąć mojej wymówce	3%	6%
Ukarali mnie / jak?	2%	0%
Przeprowadzili ze mną rozmowę	4%	1%
Zauważyli, ale nie zareagowali	1%	0%
Inne/jakie?	2%	0%

Dopalacze

W przeprowadzonym badaniu znalazły się również pytania dotyczące stosowania dopalaczy. Znaczna część uczniów we wszystkich grupach wiekowych deklarowała brak wiedzy na temat dostępności dopalaczy w ich środowisku lokalnym. W większości uczniowie ocenili zakup dopalaczy jako zadanie bardzo trudne lub trudne. Wyniki pokazują, że dostęp do dopalaczy dla dzieci i młodzieży w badanej gminie jest ograniczony, co stanowi pozytywną informację.

Dostępność dopalaczy w środowisku lokalnym.

W twojej miejscowości zakup "dopalaczy" jest?	Szkoły podstawowe	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
Bardzo trudny	23%	16%	20%
Raczej trudny	17%	21%	17%
Raczej łatwy	9%	6%	12%
Łatwy	3%	8%	5%
Nie wiem	48%	49%	46%

W przypadku pytań o stosowanie dopalaczy okazało się, że nieco częstszy kontakt z dopalaczami mieli uczniowie szkół ponadgimnazjalnych – 15%. W gimnazjum odsetek ten wyniósł 9%, podczas gdy w szkołach podstawowych równy był 1%. Generalnie badania pokazują, że stosowanie dopalaczy nie dotyczy dużej liczby dzieci i młodzieży w badanej gminie.

Kontakt z dopalaczami w szkołach podstawowych miał miejsce średnio raz na miesiąc, mniej niż pół roku i dotyczył zaledwie jednego ucznia, który zadeklarował stosowanie dopalaczy. Największa częstotliwość i długość stosowania dopalaczy występowała w szkołach gimnazjalnych i to właśnie ta grupa powinna stać się adresatem oddziaływań profilaktycznych w temacie dopalaczy. W szkołach ponadgimnazjalnych stosowanie dopalaczy miało w przeważającej mierze charakter jednorazowy.

Częstotliwość i długość stosowania dopalaczy.

Jak często używasz dopalaczy?	Szkoły podstawowe	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
Prawie codziennie	0%	18%	0%
Więcej niż raz w tygodniu	0%	0%	4%
Kilka razy w miesiącu	0%	6%	8%
Średnio raz w miesiącu	100%	12%	0%
Okazjonalnie	0%	29%	4%
Spróbowałem tylko raz	0%	35%	84%

Jak długo używasz dopalaczy?	Szkoły podstawowe	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
Mniej niż pół roku	100%	31%	4%
Rok i więcej	0%	25%	13%
Więcej niż 2 lata	0%	13%	4%
Więcej niż 3 lata	0%	6%	0%
Dłużej	0%	0%	0%
Spróbowałem/am tylko raz	0%	25%	79%

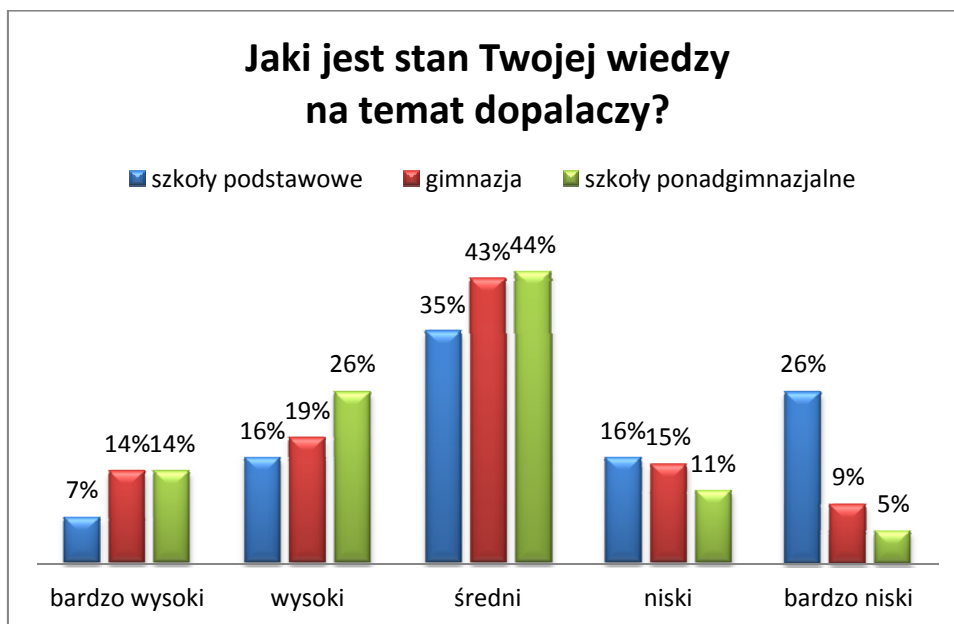
Wśród osób mających kontakt z dopalaczami do ich spożycia najczęściej dochodziło w czasie wolnym po szkole, na wakacjach. Podobne odpowiedzi pojawiły się w przypadku poprzednio opisywanych substancji psychoaktywnych. W przypadku dopalaczy 22% starszych uczniów spróbowało ich po raz pierwszy na wagarach. Młodzież gimnazjalna i ponadgimnazjalna deklarowała również stosowanie dopalaczy po raz pierwszy na terenie szkoły.

Okoliczności kontaktu z dopalaczami.

W jakiej sytuacji zdarzało Ci się zażywać dopalacze ?	Szkoły podstawowe	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
W szkole	0%	11%	4%
Na wagarach	0%	22%	23%
Na dyskotecce/w pubie/impreza	0%	11%	8%
Na wakacjach	0%	17%	26%
W czasie wolnym/po szkole	100%	39%	35%
W domu	0%	0%	0%
W innej sytuacji	0%	0%	4%

Ponadto 4% uczniów szkół podstawowych stwierdziło, że spróbowałoby dopalaczy gdyby mieli taką okazję, takiej samej odpowiedzi udzieliło 12% gimnazjalistów oraz 8% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Co ciekawe, w grupie młodzieży ponadgimnazjalnej spróbowałoby dopalaczy przy odpowiedniej okazji mniej osób, niż deklarowało ich zażycie. Uczniowie powinni być uświadamiani co do niebezpieczeństw związanych ze stosowaniem dopalaczy oraz konsekwencji, jakie się z tym mogą wiązać. Jest to istotny element profilaktyki.

Uczniowie oceniali również swój stan wiedzy na temat dopalaczy. Otrzymane rezultaty zostały zaprezentowane na poniższym wykresie.

Najmniejszą wiedzę o dopalaczach deklarują uczniowie szkół podstawowych, 42% z nich oceniło jej stan jako niski lub bardzo niski. Zdecydowanie wyższy poziom wiedzy o dopalaczach wydają się mieć uczniowie gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych. W tych grupach uczniowie najczęściej oceniali swoją wiedzę o dopalaczach jako średnią, część młodzieży wskazała jednak, że jest ona wysoka lub bardzo wysoka. Może to wynikać z faktu, że na wyższych poziomach nauczania młodzież częściej spotyka się z zajęciami informacyjnymi i profilaktycznymi dotyczącymi środków psychoaktywnych albo też może być rezultatem częstszego kontaktu z tymi środkami.

Zagrożenia związane z mediami

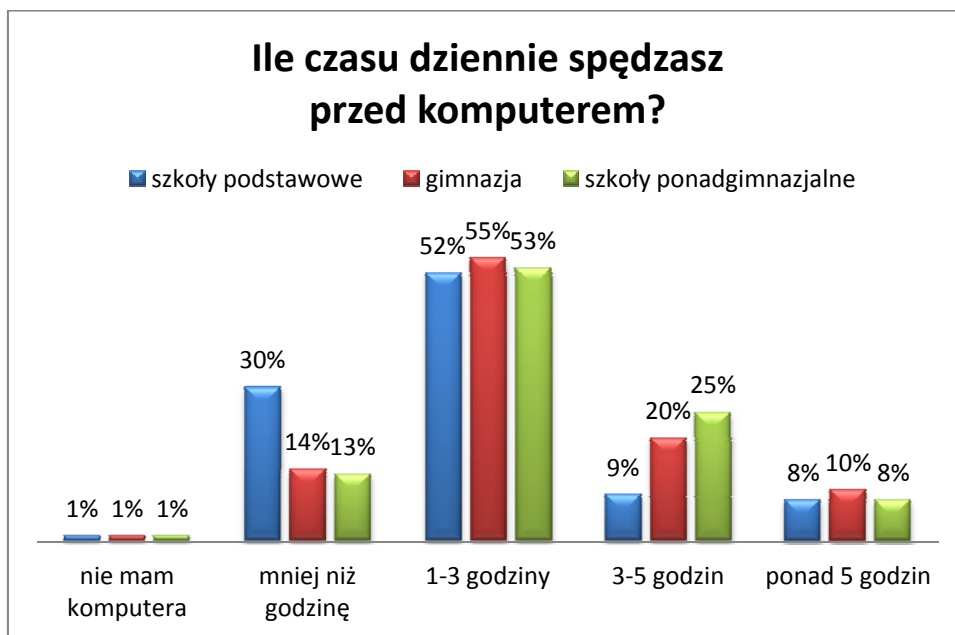
Dzieci i młodzież zapytano również o sposoby spędzania czasu wolnego. **Wyniki pokazują duże zróżnicowanie form spędzania czasu wśród uczniów w Gminie Nowy Dwór Mazowiecki.** W szkołach podstawowych najwięcej osób spędza czas przed komputerem i na podwórku, odpowiedziało tak 37-38% uczniów w tej grupie wiekowej. W następnej kolejności wśród najmłodszych uczniów popularne było uprawianie sportu, boisko, przebywanie z kolegami i koleżankami. Gimnazjaliści również najczęściej spędzali czas u znajomych (42%), popularne było też siedzenie przed komputerem, podwórko i uprawianie sportu. Młodzież ponadgimnazjalna najczęściej wskazywała na przebywanie u znajomych (51%) oraz uprawianie sportu i przebywanie w plenerze (41%). **We wszystkich**

grupach popularne było spotykanie się ze znajomymi oraz aktywne spędzanie czasu poza domem, co jest bardzo pozytywną informacją. Dzieci i młodzież sporo czasu poświęcają również na aktywność związaną z komputerem. Jako inne wskazywane były: ognisko, czytanie książek, centrum handlowe, tańce, skate park, las, plac zabaw z koleżankami (szkoły podstawowe), wolontariat w domu starców, u rodziny, z dziewczyną albo chłopakiem, odrabianie lekcji, czytanie książek (gimnazja) oraz wolontariat, przy ognisku, w lesie, siłownia, u chłopaka, słuchanie muzyki, czytanie książek (szkoły ponadgimnazjalne).

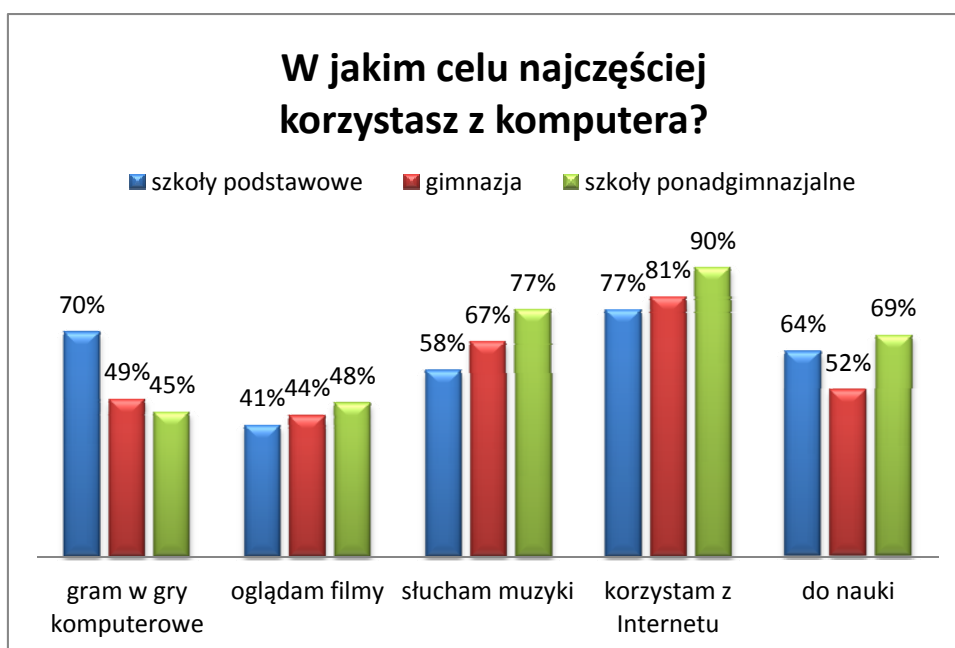
Formy spędzania czasu wolnego.

Jaka jest Twoja ulubiona forma spędzania wolnego czasu?	Szkoły podstawowe	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
W domu	15%	20%	34%
Przed komputerem	38%	38%	36%
Telewizja	14%	20%	22%
Uprawianie sportu	34%	31%	41%
Na podwórku	37%	34%	27%
U kolegi/koleżanki	22%	42%	51%
Na boisku	28%	23%	22%
W kawiarni, dyskotecce, pubie	2%	11%	23%
W plenerze	7%	29%	41%
Inne miejsca	4%	3%	4%

Jeśli chodzi o korzystanie z komputera, zadano uczniom osobne pytanie o ilość czasu poświęcaną na tą aktywność. **Przeważająca ilość uczniów ze wszystkich grup wiekowych spędza przed komputerem 1-3 godziny dziennie.** Ponadto wyniki wskazują, że nieco więcej czasu spędzają przed komputerem uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, niż podstawowych. Zadaniem rodziców jest zorganizowanie dzieciom ciekawych zajęć w wolnym czasie i chronienie przed nadmiernym korzystaniem z komputera, które może mieć negatywne konsekwencje.

Jeśli chodzi o sposób korzystania z komputera, uczniowie szkół podstawowych, młodzież gimnazjalna i ponadgimnazjalna najczęściej korzystają z komputera przebywając w Internecie. W następnej kolejności komputer jest wykorzystywany do celów naukowych, często również do słuchania muzyki we wszystkich grupach badanych. Jeżeli chodzi o gry komputerowe, najbardziej popularne są one wśród uczniów szkół podstawowych.

W ankiecie sprawdzano również, kto przejmuje odpowiedzialność za sposób korzystania z komputera przez dzieci i młodzież. **Wśród uczniów szkół podstawowych w przypadku około 70% ankietowanych rodzice kontrolują czas i sposób spędzania czasu przy komputerze.** Wśród uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych procent ten zdecydowanie się zmniejsza, **starsi uczniowie częściej pozostawiani są bez opieki i kontroli podczas korzystania z komputera.** W dzisiejszych czasach komputer i Internet jest jednym z podstawowych sposobów komunikowania się i formą spędzania wolnego czasu. Niesie on jednak ze sobą wiele niebezpieczeństw, jak np. cyberprzemoc, uzależnienie od komputera i Internetu. Rodzice i opiekunowie powinni mieć świadomość tych zagrożeń i chronić przed nimi swoje dzieci.

Kto najczęściej decyduje o czasie korzystania przez Ciebie z komputera/Internetu?	Szkoły podstawowe	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
Rodzice/opiekun	66%	26%	11%
Rodzeństwo	9%	7%	5%
Nikt	25%	67%	84%

Czy ktoś interesuje się tym, co robisz korzystając z komputera ?	Szkoły podstawowe	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
Rodzice/opiekun	71%	45%	29%
Rodzeństwo	6%	6%	8%
Nikt	23%	49%	63%

Jak to już zostało zaznaczone, jednym z niebezpieczeństw związanych z korzystaniem z Internetu przez dzieci i młodzież jest cyberprzemoc. Cyberprzemoc to przemoc z wykorzystaniem technologii komunikacyjnych i informacyjnych (Internet, telefony komórkowe). W ankiecie pojawiło się pytanie, czy dzieci i młodzież znają pojęcie cyberprzemocy. W szkołach podstawowych 66% uczniów spotkało się z tym pojęciem, w gimnazjach odsetek ten wyniósł 86%, w szkołach ponadgimnazjalnych pojęcie cyberprzemocy znało 91% uczniów. Największą wiedzę o cyberprzemocy posiadają

uczniowie szkół ponadgimnazjalnych. Może ona wynikać z uczestnictwa w zajęciach profilaktycznych o danej tematyce. Młodszy uczniowie, jako grupa mniej obeznana z tematem, mogą stanowić cel podobnych oddziaływań profilaktycznych. Jednocześnie sprawdzono, ilu z badanych uczniów doświadczyło cyberprzemocy na własnej osobie. W szkołach podstawowych żaden 5% uczniów stało się ofiarą cyberprzemocy, w gimnazjum ofiarami cyberprzemocy było 6% uczniów, w szkołach ponadgimnazjalnych 2% badanych. **Dzieci i młodzież w Nowym Dworze Mazowieckim posiadają wiedzę o zjawisku cyberprzemocy, problem ten jednak wydaje się nie dotyczyć ich bezpośrednio.**

Dzieci i młodzież należy również uwrażliwiać, jakie zagrożenia są związane z podawaniem danych osobowych przypadkowym osobom poznanym w Internecie. 73% uczniów szkół podstawowych uznaje podawanie swoich danych za nieodosowne, w podobny sposób odpowiedziało 74% gimnazjalistów oraz 81% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Uzyskane wyniki świadczą o dużej świadomości niebezpieczeństw, szczególnie w grupie starszych uczniów.

Dzieci i młodzież a zachowania przemocowe

Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Poziom agresywności dorastającej młodzieży wzrasta, liczne są również akty przemocy dokonywane przez dzieci i młodzież wobec ich rówieśników. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i wchodzenia w kontakty z innymi ludźmi. Ankiety przeprowadzone na terenie Gminy Nowy Dwór Mazowiecki pozwalają przyjrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym, a także zanalizować postawy wychowawcze rodziców wobec własnych dzieci.

Podstawowym pytaniem, jakie zostało skierowane do uczniów szkół w Nowym Dworze Mazowieckim, była kwestia tego, jak czują się na terenie szkoły. Analiza odpowiedzi pozwala ocenić, w jakim stopniu uczniowie postrzegają szkołę jako środowisko im przyjazne. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że **przeważająca część uczniów ze wszystkich grup wiekowych uznaje szkołę jako miejsce, w którym czują się bardzo dobrze lub raczej dobrze.** W ten sposób odpowiedziało 74% uczniów szkół podstawowych, 72%

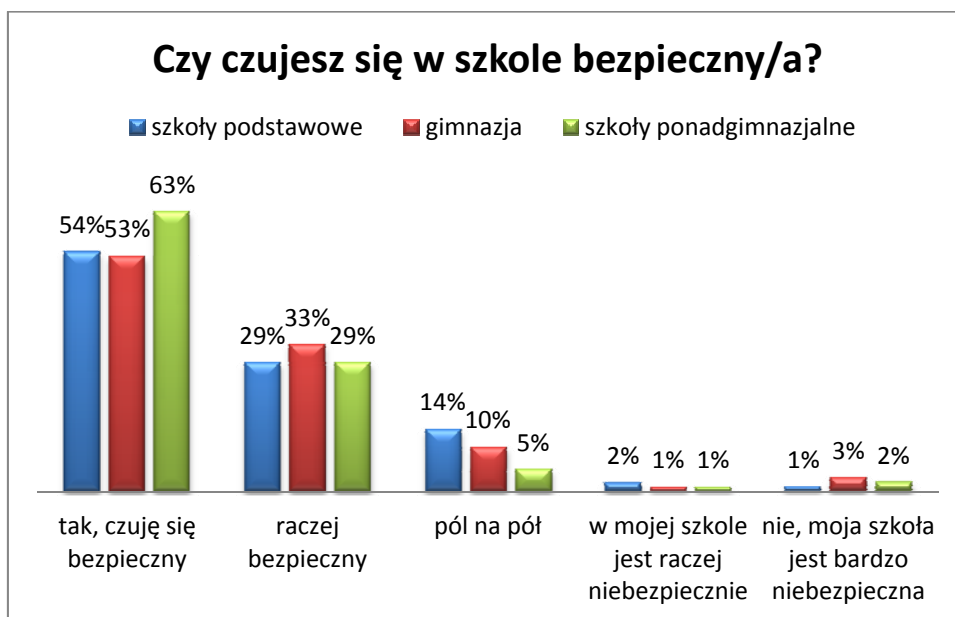
gimnazjalistów oraz 84% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Najbardziej pozytywne samopoczucie w szkole wydają się prezentować uczniowie szkół ponadgimnazjalnych. Jednakże pewna ilość uczniów na wszystkich poziomach edukacji zadeklarowała ambiwalentne samopoczucie w szkole. Było to widoczne szczególnie w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Złe bądź raczej złe samopoczucie zadeklarowało od 3-6% uczniów we wszystkich grupach.

Stosunek do szkoły w Gminie Nowy Dwór Mazowiecki jest bardziej pozytywny niż ten uzyskany na podstawie badań ogólnopolskich. Diagnoza szkolna przeprowadzona w 2009 roku w ramach programu „Szkoła bez przemocy” wykazała, że wśród uczniów różnych typów szkół (szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne) pozytywny stosunek do szkoły deklarowało 34,8% uczniów, a negatywny aż 37%. W Nowym Dworze Mazowieckim złe samopoczucie w szkole zadeklarowała bardzo niewielka ilość osób.

Sprawdzano również poziom bezpieczeństwa w szkołach w gminie. **Większość badanych uczniów na terenie gminy wydaje się czuć bezpiecznie w środowisku szkolnym.** We wszystkich grupach najwięcej uczniów wskazywało, że czują się zdecydowanie bezpiecznie lub raczej bezpiecznie w środowisku szkolnym. Odpowiedziało tak 83% uczniów szkół podstawowych, 86% gimnazjalistów oraz aż 92% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Pojawiła się też pewna ilość odpowiedzi ambiwalentnych (1/3 ankietowanych we wszystkich grupach), nieco większa wśród uczniów szkół gimnazjalnych.

Niewiele pojawiło się odpowiedzi, wskazujących na brak poczucia bezpieczeństwa w środowisku szkolnym. Raczej niebezpiecznie i bardzo niebezpiecznie w szkole czuje się 3% uczniów szkół podstawowych i ponadgimnazjalnych oraz 4% gimnazjalistów. **Uzyskane rezultaty wskazują, że szkoły w Gminie Nowy Dwór Mazowiecki stwarzają uczniom bezpieczne środowisko, zapewniając pozytywne samopoczucie.**

Chcąc sprawdzić rodzaje problemów, jakie mogą pojawiać się w środowisku szkolnym, zapytano dzieci i młodzież o częstotliwość kontaktów z pedagogiem szkolnym i powody ewentualnych wizyt. Rozkład wyników obrazuje poniższa tabela.

Częstotliwość wizyt u pedagoga szkolnego.

Jak często masz kontakt z pedagogiem szkolnym i z jakiego powodu?	Szkoły podstawowe	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
Tylko w ramach zajęć szkolnych	42%	43%	47%
Raz w tygodniu lub częściej	1%	2%	1%
Co najmniej raz w miesiącu	4%	3%	2%
Raz na 2,3 miesiące	3%	4%	2%
Raz w semestrze szkolnym	8%	9%	3%
Nigdy nie miałem kontaktu z pedagogiem	42%	39%	45%

We wszystkich trzech grupach uczniowie najczęściej mieli kontakt z psychologiem w ramach zajęć szkolnych. Odpowiedziało tak 42% uczniów szkół podstawowych, 43% gimnazjalistów oraz 47% młodzieży ponadgimnazjalnej. Podobna ilość uczniów stwierdziła, że nigdy nie miała kontaktu z pedagogiem. Niewielu badanych deklaroowało spotkania z pedagogiem z innych powodów niż zajęcia lekcyjne. Odsetek osób spotykających się z pedagogiem z innych powodów nieco wyższy był w szkołach podstawowych i gimnazjalnych. Bardzo istotne w tym kontekście jest dopytanie o przyczyny spotkań z pedagogiem, gdyż nie zawsze muszą się one wiązać z niewłaściwym zachowaniem uczniów na obszarze szkoły. Wśród przyczyn podawanych przez młodych ludzi znalazły się: złe zachowanie, z powodu głupoty kolegów, problemy z kolegami, bijatyka, rozmowa o dobrym zachowaniu (szkoła podstawowa), złe zachowanie, rozmowa o uzależnieniach i przemocy, wyzwiska, poniżanie, konflikt, bijatyka (gimnazja) oraz złe zachowanie, opuszczanie lekcji, złe oceny, nieobecności (szkoły ponadgimnazjalne).

W tym miejscu można przejść do bezpośrednich pytań o akty agresji i przemocy, z jakimi spotykali się młodzi ludzie na terenie szkoły oraz poza jej obszarem. W dzisiejszych czasach rosnąca agresja w środowisku dzieci i młodzieży staje się problemem narastającym i wymagającym podjęcia aktywnych działań, umożliwiających zwiększenie bezpieczeństwa młodych ludzi.

Częstość obserwowania zjawisk przemocy na terenie szkoły.

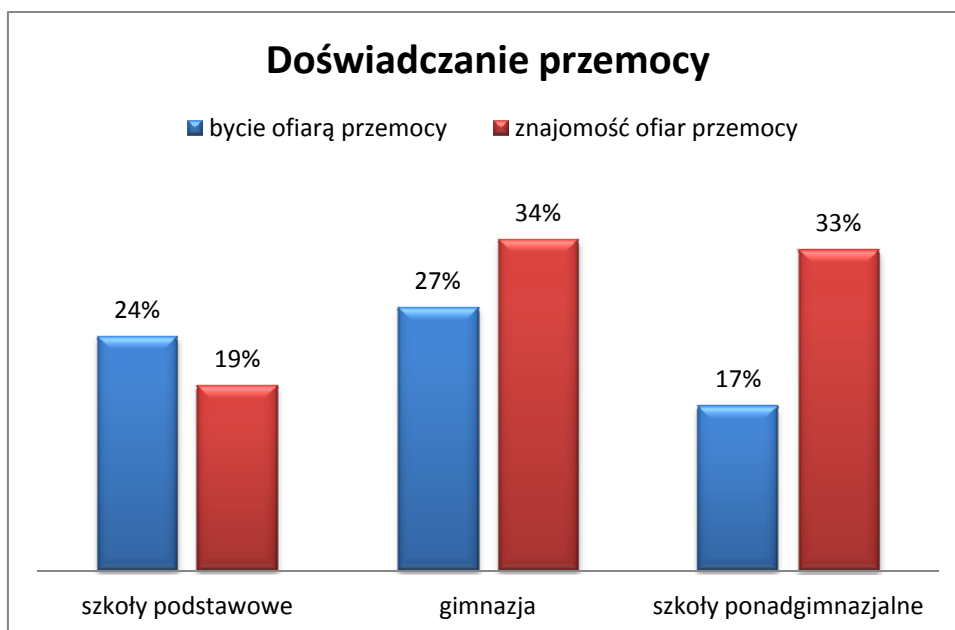
Jak często obserwujesz zjawiska przemocy w szkole?	Szkoły podstawowe	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
Bardzo często, niemal codziennie	9%	13%	3%
Często, kilka razy w tygodniu	14%	13%	3%
Od czasu do czasu, kilka razy w miesiącu	22%	18%	13%
Rzadko	44%	42%	47%
Nie obserwuję wcale, nie zdarzają się	11%	14%	34%

Z powyższego zestawienia wynika, że większe nasilenie zjawisk przemocy ma miejsce na terenie szkół gimnazjalnych oraz szkół podstawowych. W tych grupach uczniowie częściej deklarowali, że codziennie spotykają się z przemocą. W szkołach podstawowych wybrało taką odpowiedź 9% osób, w gimnazjach - 13%, w szkołach ponadgimnazjalnych mniej, bo 3% uczniów. Najwięcej osób ze wszystkich szkół wskazało, że przemoc ma miejsce w ich szkołach, występuje jednak rzadko. W szkołach ponadgimnazjalnych ilość obserwowanych zjawisk przemocowych w szkole była niższa. Tam też najwięcej osób nie spotykało się w ogóle ze zjawiskami przemocy – 34% badanych odpowiedziało w ten sposób. W szkolnej diagnozie ogólnopolskiej z 2009 roku 33% uczniów deklarowało, że przemoc jest poważnym problemem w ich szkołach. **Rezultaty uzyskane w szkołach w Nowym Dworze Mazowieckim wskazują, że przemoc jest zjawiskiem obecnym, a występowanie zjawisk przemocy jest umiarkowanie nasilone.** Badania ogólnopolskie w ramach akcji „*Szkoła bez przemocy*” wskazują na najczęstsze doznawanie aktów przemocy w szkołach gimnazjalnych i podstawowych. W przypadku przemocy fizycznej odsetek uczniów będących ofiarami przemocy w tych szkołach sytuuje się na poziomie 30%, natomiast w odniesieniu do przemocy psychicznej wynosi nawet 50%.

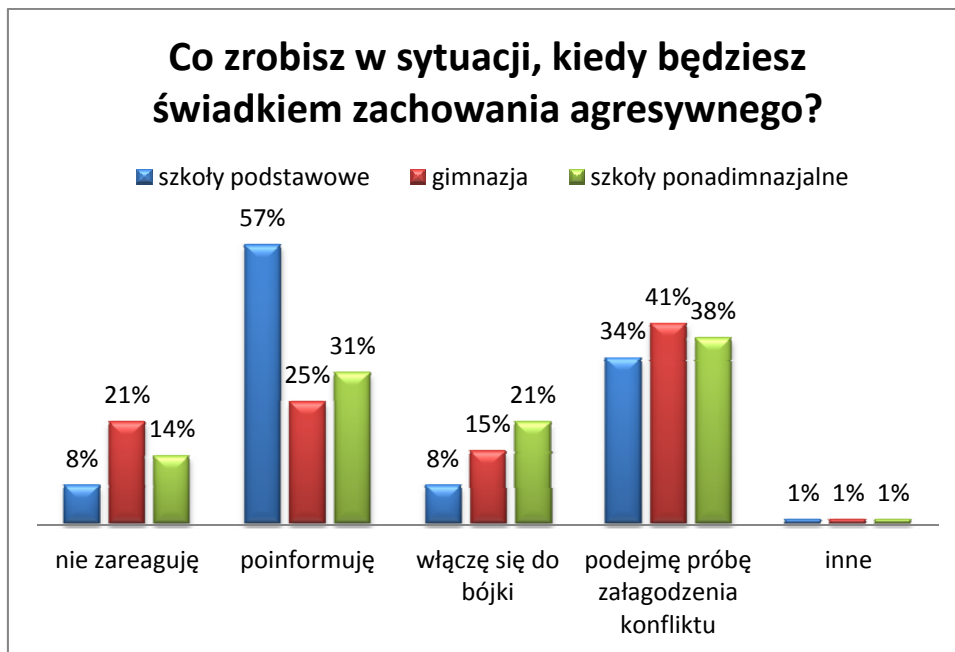
Jednocześnie warto dodać, że według przeprowadzonych w Nowym Dworze Mazowieckim badań 16% uczniów szkół podstawowych, 10% uczniów gimnazjum i 6% uczniów szkół ponadgimnazjalnych deklaruje, że są w szkole uczniowie, których się boją.

Wyniki pokazały, że lęk przed innymi uczniami jest głównie obecny w szkołach podstawowych.

Uczniowie pytani byli również o to, czy sami stali się kiedyś ofiarami przemocy. W pytaniu zaznaczono, że chodzi zarówno o przemoc fizyczną, jak i psychiczną. Do bycia ofiarą przemocy przyznało się 24% uczniów szkół podstawowych, 27% uczniów gimnazjów oraz 17% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. **Liczba ofiar przemocy jest największa na poziomie szkół gimnazjalnych. Ogólnie można stwierdzić, że procent uczniów będących ofiarami przemocy jest znaczny.** Informacja ta powinna zwrócić uwagę rodziców i opiekunów na bezpieczeństwo dzieci. Uczniowie w Nowym Dworze Mazowieckim czuli się raczej bezpiecznie w swoich szkołach, być może więc przemoc ma również miejsce poza nimi. Jednocześnie do znajomości osoby z otoczenia, która doświadcza przemocy ze strony rodziny lub otoczenia rówieśniczego, przyznaje się 19% dzieci ze szkół podstawowych, 34% gimnazjalistów oraz 33% młodzieży ponadgimnazjalnej. Młodzież gimnazjalna i ponadgimnazjalna zna najwięcej osób, które były ofiarami przemocy. **Ilość młodych osób spotykających się z przemocą w swoim środowisku jest duża. Należy pamiętać, że trzeba walczyć z każdym przejawem przemocy, której doświadczają dzieci i młodzież. Przeciwdziałanie przemocy doświadczanej przez dzieci i młodzież powinno stanowić priorytetowy kierunek działań władz lokalnych.**

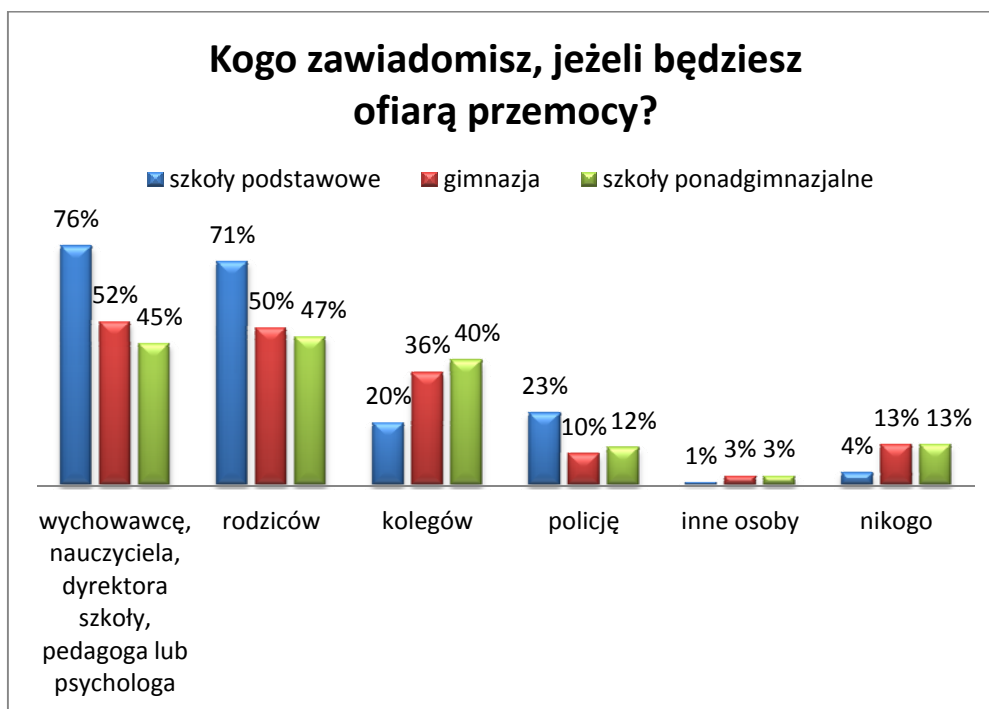
Postawy uczniów wobec zachowań przemocowych można zanalizować na podstawie reakcji, jaką przyjęliby w sytuacji bycia świadkiem przemocy.

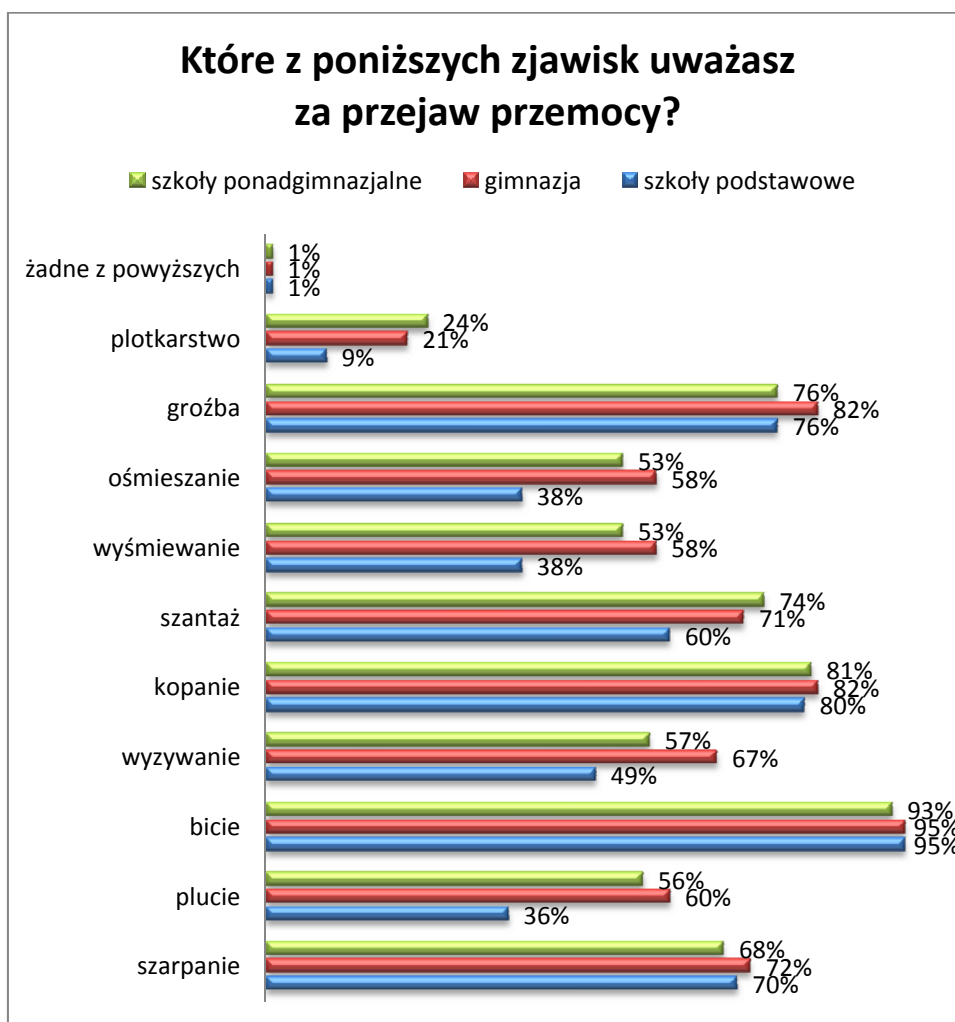
Analiza otrzymanych odpowiedzi pozwala dostrzec różnicę między uczniami z różnych grup wiekowych. W szkole podstawowej dzieci częściej deklarowały zwrócenie się po pomoc do innej osoby dorosłej poprzez poinformowanie o zdarzeniu – 57% ankietowanych. Mniejsza ilość gimnazjalistów i młodzieży ponadgimnazjalnej stwierdziła, że zwróciłyby się po pomoc do osoby dorosłej. Młodzież częściej podjęłaby próbę złagodzenia konfliktu na własną rękę – tak odpowiedziało 41% uczniów gimnazjów oraz 38% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Przy czym tutaj różnica między grupami nie była zbyt wyraźna. **Zaobserwowano również negatywne reakcje w sytuacji bycia świadkiem agresji, częściej wśród gimnazjalistów i młodzieży ponadgimnazjalnej.** 15% uczniów szkół gimnazjalnych i 21% młodzieży ponadgimnazjalnej włączyłoby się do bójki, 21% gimnazjalistów i 14% uczniów szkół ponadgimnazjalnych nie zareagowałoby w sytuacji bycia świadkiem agresji. Jako inna reakcja wymienione zostały: obrona słabszego (szkoły podstawowe i gimnazja) oraz telefon do znajomych (szkoły ponadgimnazjalne). Kształtowanie u młodych ludzi właściwych postaw wobec agresji może pomóc zmniejszyć natężenie zachowań przemocowych na terenie szkoły. **Pozytywna informacja wiąże się z dużą ilością uczniów deklarujących poinformowanie innej osoby oraz podjęcie próby złagodzenia konfliktu.** Jednak pewna ilość uczniów

zadeklarowała negatywne postawy w obliczu sytuacji agresji i przemocy, co wskazuje na konieczność podjęcia określonych działań profilaktycznych.

Uczniowie pytani byli również o to, kogo by zawiadomili będąc świadkiem lub ofiarą przemocy. **We wszystkich grupach badanych najczęściej wymieniano pracowników szkoły i rodziców jako osoby, do których uczniowie zwróciliby się po pomoc w sytuacji przemocy.** Najczęściej wskazywali na nich uczniowie szkół podstawowych. Może to świadczyć o zaufaniu i wsparciu, jakiego spodziewają się z ich strony uczniowie. **Na poziomie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych nieco wymieniano częściej kolegów jako źródło pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy.** Na pewnym etapie rozwoju młodych ludzi, szczególnie w okresie adolescencji, grupa rówieśnicza staje się podstawowym punktem odniesienia i pozwala kształtować niezależność w stosunku do rodziców. Pewien procent uczniów zwrócił się po pomoc do przedstawicieli policji, głównie w szkołach podstawowych. **Jednocześnie 13% uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych nie zwróciłoby się po pomoc do żadnej osoby.** Niezbędne jest uświadamianie młodym ludziom, że jedynie dzięki pomocy innych osób możliwe jest przerwanie cyklu przemocy. Jako inne źródła pomocy wymieniani byli psychiatra i brat w szkołach ponadgimnazjalnych.

Sprawdzając świadomość uczniów dotyczącą form, jaką mogą przyjmować zachowania przemocowe, zadano następujące pytanie: *Które z poniższych zjawisk uważasz za przejaw przemocy?* Z odpowiedzi wynika, że **spora część uczniów nie uznaje agresji werbalnej w postaci wyśmiewania, wyzywania, gróźb, plotek bądź ośmieszania za formy zachowań przemocowych**. Świadomość w tej kwestii wzrasta wraz z wiekiem osób ankietowanych. Przemoc może w potocznej świadomości kojarzyć się głównie z agresją fizyczną, uczniowie najczęściej zaznaczali takie odpowiedzi, jak bicie, szarpanie, kopanie. Niezwykle istotne jest uświadamianie młodym ludziom istnienia przemocy w formie psychicznej, która również ma negatywny wpływ na funkcjonowanie drugiego człowieka i której w podobny sposób jak agresja fizyczna należy przeciwdziałać.

Badania koncentrowały się również na relacjach młodych ludzi z rodzicami i postawach wychowawczych rodziców wobec własnych dzieci. **Najlepiej swoje kontakty z rodzicami postrzegają dzieci ze szkół podstawowych i gimnazjów.** 71% uczniów szkół podstawowych i 66% gimnazjalistów oceniło swoje relacje z rodzicami jako bardzo dobre, odsetek ten zmniejsza się wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych – 56%. Wraz z dojrzewaniem dzieci relacje z rodzicami stają się trudniejsze, ze względu na trudności okresu adolescencji i dążenie do autonomii ze strony młodych ludzi. Może to wpływać na sposób oceny jakości tych relacji przez dorastającą młodzież. Negatywnie swoje relacje z rodzicami oceniła bardzo niewielka ilość uczniów – 2% wśród gimnazjalistów i 1% młodzieży ponadgimnazjalnej.

Jakość relacji uczniów z rodzicami.

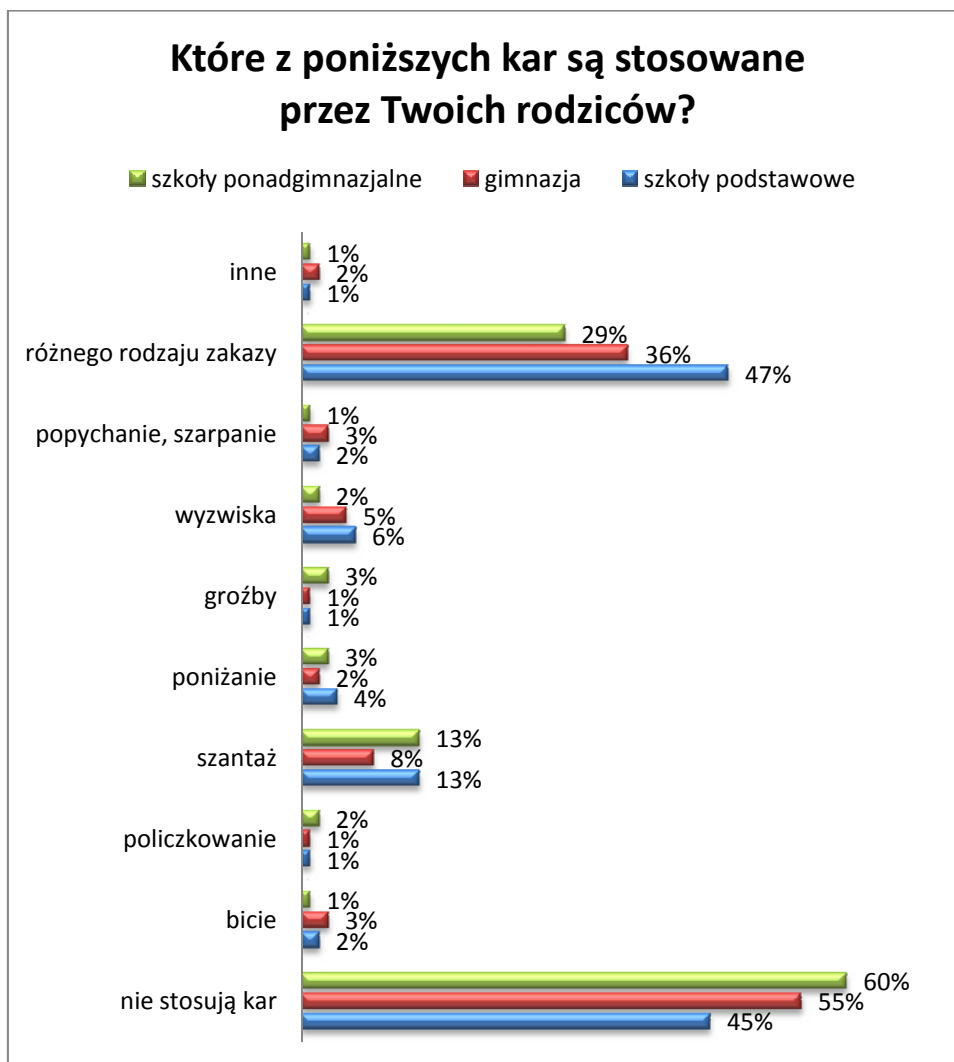
Jak oceniasz swoje relacje z rodzicami?	Szkoły podstawowe	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
Bardzo dobre	71%	66%	56%
Raczej dobre	21%	25%	33%
Raz dobre, a raz złe	8%	7%	10%
Raczej złe	0%	2%	1%

Uczniów oceniających swoje relacje jako złe poproszono o ocenę, czego oczekiwaliby od rodziców, aby relacje te uległy poprawie. Wskazywano głównie na więcej szczerych rozmów, a także na więcej wzajemnego zrozumienia i zaufania w grupie starszych uczniów. Jednak przeważająca ilość uczniów we wszystkich grupach oceniła swoje relacje z rodzicami jako dobre.

Sposoby poprawy relacji z rodzicami.

Jeśli uważasz, że Twoje relacje z rodzicami/ opiekunami są raczej złe, jak myślisz, czego oczekiwałeś od swoich rodziców, aby uległy one poprawie?	Szkoły podstawowe	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
Okazywanie sobie uczuć	9%	7%	5%
Więcej szczerych rozmów	12%	13%	9%
Więcej spędzenia czasu razem, który by nas do siebie zbliżył	15%	9%	4%
Więcej wzajemnego zrozumienia, poszanowania, zaufania	14%	17%	16%
Relacje z rodzicami oceniam jako dobre	60%	67%	73%

W odniesieniu do postaw wychowawczych rodziców w ankiecie pojawiło się pytanie o stosowanie kar wobec dzieci oraz formy, jakie ewentualne kary przybierają. Odpowiedzi uczniów zostały przedstawione na poniższym wykresie.

Na podstawie otrzymanych rezultatów można stwierdzić, że **w przypadku przeważającej ilości uczniów rodzice nie stosują kar**. W przypadku uczniów szkół podstawowych odsetek ten wyniósł 45%, w gimnazjum równy był 55%, a w szkołach ponadgimnazjalnych 60%. Najczęściej sytuacja niestosowania kar miała miejsce w odniesieniu do młodzieży ponadgimnazjalnej. Być może na późniejszych etapach wychowania stosowanie kar staje się rzadszą metodą wychowawczą, zastępowaną przez inne metody. **Najczęściej stosowanymi przez rodziców karami są różnego rodzaju zakazy**. Najczęściej rodzice stosują je wobec uczniów szkół podstawowych - 47%. Uczniowie wskazywali również na stosowanie przez rodziców szantażu, np. poprzez odebranie kieszonkowego bądź wyzywiska. Kary w postaci agresji fizycznej rzadko jednak były wskazywane przez dzieci i młodzież. Należy pamiętać, że każda oznaka stosowania przez rodziców przemocy wobec dzieci w postaci fizycznej i werbalnej powinna niepokoić otoczenie. Jako formę działań profilaktycznych władze

lokalne mogą organizować warsztaty dla rodziców w celu kształtowania umiejętności wychowawczych, zapewniających dzieciom odpowiednie i bezpieczne środowisko dorastania. Jako inne postaci kar wskazywane były: pouczenie (szkoły podstawowe i ponadgimnazjalne) oraz nie odzywianie się, pouczenie, krzyk (gimnazja).

Jedno z pytań dotyczyło częstości kontaktowania się rodziców ze szkołą. Uzyskane odpowiedzi niekonieczne muszą odzwierciedlać skalę istniejących problemów, gdyż w niektórych sytuacjach rodzice nie interesują się problemami swoich dzieci i unikają kontaktu ze szkołą. Rozkład wyników został zamieszczony w poniższej tabeli.

Częstotliwość kontaktów rodziców ze szkołą.

Moi rodzice, opiekunowie kontaktują się ze szkołą:	Szkoły podstawowe	Gimnazjum	Szkoły ponadgimnazjalne
Bardzo często	3%	6%	6%
Często	24%	24%	24%
Rzadko	50%	49%	53%
W ogóle	23%	21%	17%

Najwięcej uczniów ze wszystkich grup wskazało na rzadki kontakt rodziców ze szkołą. W przypadku tego pytania nie zaobserwowano wyraźnych różnic między uczniami z poszczególnych grup wiekowych.

Badanie punktów sprzedaży alkoholu

Grupa badawcza

W badaniu przeprowadzonym w punktach sprzedaży napojów alkoholowych wzięło udział 28 osób, w tym 26 kobiet i 2 mężczyzn. Średnia wieku osób badanych wyniosła 40 lat. Jeśli chodzi o wykształcenie, 1 osoba zadeklarowała wykształcenie podstawowe, 17 osób wykształcenie średnie, 3 osoby posiadały wykształcenie zawodowe, 1 wyższe, a 6 osób nie podało poziomu wykształcenia. 20 ankietowanych było jedynie pracownikami, natomiast 8 osób było właścicielami punktu sprzedaży alkoholu.

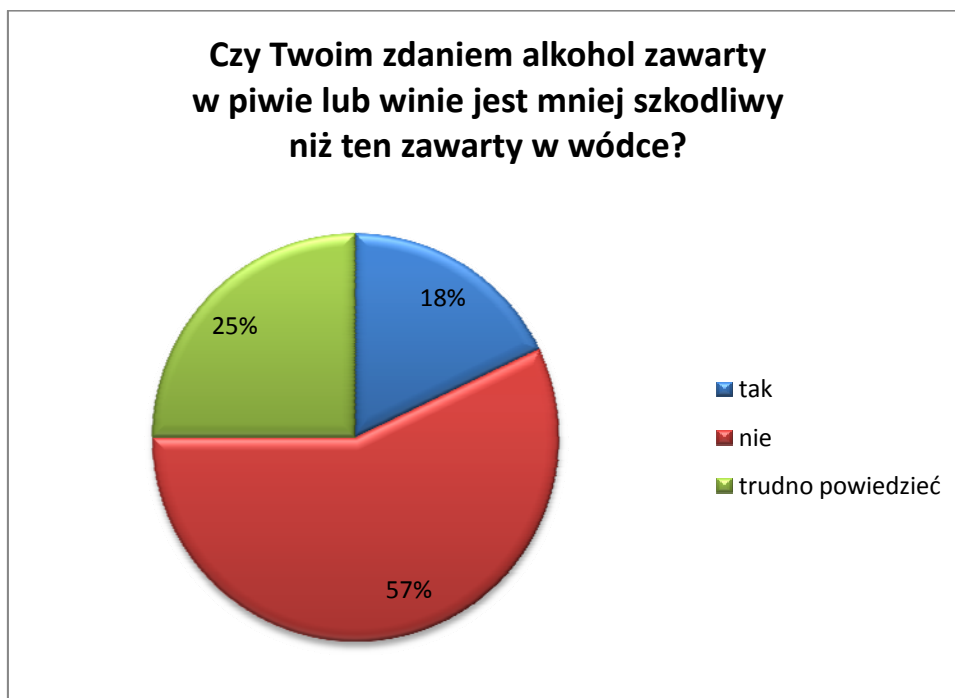
Cel badania

Kwestionariusz ankiety przeprowadzony w punktach sprzedaży alkoholu na terenie Gminy Nowy Dwór Mazowiecki miał na celu analizę postawy sprzedawców względem takich zagadnień, jak:

- sprzedaż alkoholu i wyrobów tytoniowych osobom nieletnim,
- sprzedaż alkoholu osobom nietrzeźwym,
- spożywanie alkoholu w miejscu jego sprzedaży,
- awantury i bójki spowodowane przez osoby spożywające alkohol.

Wyniki badania

Pierwsze zagadnienie dotyczyło świadomości sprzedawców związanej z niebezpieczeństwami wynikającymi z zawartości alkoholu w poszczególnych napojach. Zadano pytanie, czy alkohol zawarty w wódce jest bardziej groźny od tego znajdującego się w piwie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi obrazuje poniższy wykres.

Większość sprzedawców (57%) posiada świadomość niebezpieczeństw tkwiących w każdym napoju alkoholowym. Jednak wśród ankietowanych 5 osób (18%) uznało alkohol zawarty w napojach niskoprocentowych za mniej szkodliwy od tego w napojach wysokoprocentowych, a 7 osób (25%) miało problem z odpowiedzią na zadane pytanie. Alkohol zawarty w każdym napoju alkoholowym jest tak samo szkodliwy. Jedyna różnica polega na procentowej zawartości w poszczególnych trunkach. Szkolenie sprzedawców w związku z zagrożeniami związanymi z używaniem alkoholu może być elementem działań profilaktycznych, podejmowanych przez władze lokalne.

Kolejne pytania dotyczyły **spożywania napojów alkoholowych przez klientów na terenie punktów sprzedaży**. Sprzedawcy musieli ustosunkować się do pytania, czy uważają takie zachowanie za nieodosowne. Za niewłaściwe takie postępowanie uznała większość ankietowanych, a mianowicie 22 osoby (79%), jedynie dla 2 badanych (7%) nie stanowiło problemu spożywanie alkoholu w miejscu zakupu. 4 osoby (14% badanych) nie miały zdania w tej kwestii.

W związku z powyższym pojawiło się pytanie o częstotliwość spożywania napojów alkoholowych w badanych punktach. W 4 punktach (14%) takie sytuacje miały miejsce prawie codziennie, co stanowi niepokojącą informację. W przypadku 2 badanych (7%) dochodziło do nich raz w tygodniu, w przypadku 5 ankietowanych (18%) parę razy na miesiąc. Jednocześnie 17 osób (61%) zadeklarowało, że nie spotykało się z takimi sytuacjami. Uzyskane informacje wskazują, że spożywanie napojów w badanych punktach ma miejsce w niewielkiej ilości sklepów. Zadaniem władz samorządowych oraz właścicieli punktów sprzedaży powinno być dbanie o to, żeby spożywanie alkoholu w punktach sprzedaży zdarzało się jak najrzadziej, a przestrzeń publiczna wolna była od osób pijących napoje alkoholowe. **Na podstawie otrzymanych wyników można wywnioskować, że w badanej gminie sytuacje spożywania alkoholu na terenie sklepu zdarzają się, ale nie dotyczą dużej ilości punktów.**

W badaniu istotne było również zjawisko zagrożenia społecznego, które może być powodowane przez osoby spożywające alkohol. Zapytaliśmy więc, czy takie osoby stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa w danym środowisku lokalnym. 10 ankietowanych (36%) twierdząco odpowiedziało na to pytanie, 9 osób (32%) stwierdziło, że osoby pijące nie stanowią zagrożenia, 9 ankietowanych (32%) nie miało zdania na ten temat. Opinie ankietowanych były mniej więcej równo podzielone między poszczególne odpowiedzi. **Porównywalna liczba mieszkańców uznaje istnienie niebezpieczeństwa wywołanego przez osoby spożywające alkohol, jak zaprzecza jego istnieniu.** Z pewnością zależy to od indywidualnych doświadczeń poszczególnych sprzedawców i właścicieli.

Warto w tym miejscu odwołać się do badań z Harvard School of Public Health College Alcohol Study (2003), które wskazują na korelację między częstszym i ryzykownym piciem a nasyceniem okolicy punktami sprzedaży napojów alkoholowych. Wyniki badań opierały się na danych zebranych z 8 uniwersytetów i pokazywały, że na tych obszarach, gdzie nasycenie punktów sprzedaży było wyższe, studenci pili więcej i mieli więcej problemów związanych z nadużywaniem alkoholu. Natomiast według badania opinii publicznej dotyczącego poczucia bezpieczeństwa, w województwie podkarpackim respondenci (zaraz po brawurowo jeżdżących kierowcach) najbardziej boją się „*agresji ze strony osób pijanych lub narkomanów*”.¹⁹ Z powyższych badań wynika, że w społeczeństwie panuje obawa przed zachowaniem osób w stanie nietrzeźwym.

Interesowało nas również, czy w ostatnim miesiącu zdarzyło się jakieś nieprzyjemne zajście związane z alkoholem w obrębie sklepu. 3 badanych (11%) stwierdziło, że miało do czynienia z takimi sytuacjami, pozostałe 89% nie doświadczyło tego rodzaju zdarzeń na terenie punktu sprzedaży. **Uzyskane odpowiedzi wskazują, że w punktach sprzedaży na terenie Gminy Nowy Dwór Mazowiecki ma miejsce niewiele nieprzyjemnych sytuacji powodowanych przez osoby spożywające napoje alkoholowe.**

¹⁹ <http://www.podkarpacka.policja.gov.pl/wydzial-komunikacji-spolecznej/badanie-opinii-publicznej/art8,stan-bezpieczenstwa-w-regionie-w-opiniach-jego-mieszkancow.html>

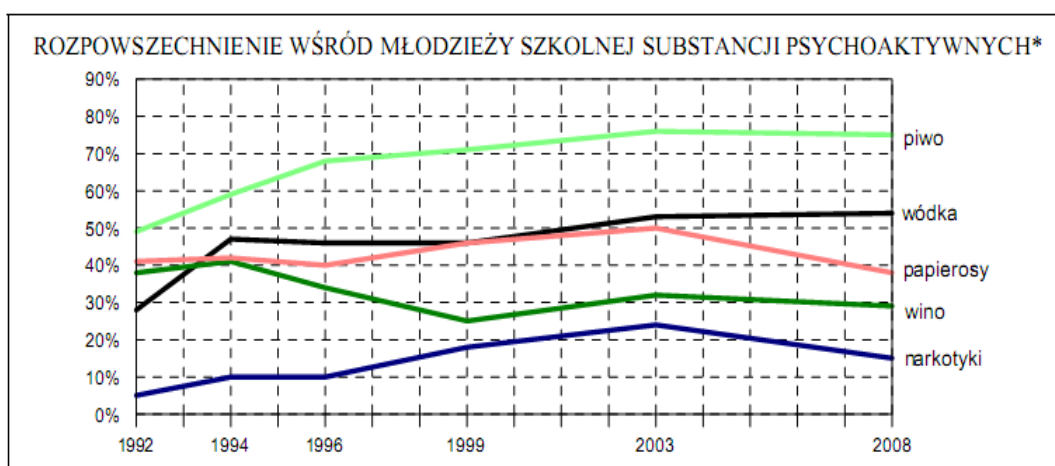
Sprzedawcy zapytani zostali także o to, czy widzą coś niestosownego w sprzedaży alkoholu dorosłej osobie nietrzeźwej. 21 osób (75%) odpowiedziało „tak”, natomiast 7 osób (25%) udzieliło odpowiedzi „nie”. **Ilość sprzedawców odpowiadających przecząco na zadane pytanie jest znaczna.** Należy pamiętać, że sprzedaż alkoholu osobom, których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwości, jest zabroniona przez Ustawę z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (art. 15). Należy więc zwrócić szczególną uwagę na to zagadnienie podczas szkoleń dla sprzedawców alkoholu.

Jednocześnie 54% ankietowanych przyznało się do sprzedaży alkoholu osobom znajdującym się w stanie nietrzeźwości. Sprzedawcy zaznaczyli, że występują one zazwyczaj z umiarkowaną częstotliwością. Wyniki pokazują, że **w Gminie Nowy Dwór Mazowiecki w punktach sprzedaży napojów alkoholowych mają miejsce sytuacje sprzeczne z regulacjami prawnymi odnośnie sprzedaży alkoholu, a także z obowiązkiem moralnym sprzedawców.**

Kolejny obszar badawczy dotyczył sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych osobom nieletnim. Na początek warto odnieść się do ogólnopolskich tendencji, które zostały ujęte w komunikacie z badań „Młodzież a substancje psychoaktywne” ze stycznia 2009 opublikowanego przez CBOS. Najnowsze badania wskazują na spadek ilości młodych ludzi palących papierosy w porównaniu z poziomem zanotowanym w 2003 roku, natomiast spożycie alkoholu przez młodzież utrzymuje się na stałym poziomie.

Wnioskując z powyższego zestawienia, spożywanie substancji psychoaktywnych przez młodzież stanowi poważny problem ogólnopolski. Nasza analiza dotyczyła tego zagadnienia

na terenie Gminy Nowy Dwór Mazowiecki. Na zjawisko to ma znaczny wpływ dostępność danych substancji w środowisku dzieci i młodzieży oraz postawy osób dorosłych wobec spożywania substancji psychoaktywnych przez młodych ludzi. W związku z tym zapytano badanych o bezpieczną granicę wieku, od której powinno sprzedawać się napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe. W przypadku alkoholu 17 osób wyznaczyło jako granicę 18 rok życia, 11 osób zastrzyło granicę do wieku 21 lat. Jeśli chodzi o sprzedaż wyrobów tytoniowych, 21 osób wskazało na wiek 18 lat, 6 ankietowanych przesunęło granicę wieku do lat 21, a jedna osoba przesunęła granicę do 16 roku życia. **W przeważającej części sprzedawcy są restrykcyjni jeśli chodzi o dostęp do środków psychoaktywnych dla młodych ludzi, część z nich była zwolennikami zwiększenia ograniczeń wiekowych w związku ze sprzedażą używek.** Uzyskane odpowiedzi świadczą o odpowiedzialnym podejściu sprzedawców do danego zagadnienia.

Ograniczenia wiekowe przy sprzedaży używek osobom niepełnoletnim.

Od jakiego wieku powinno sprzedawać się ...	... alkohol?	... papierosy?
bez ograniczeń	0%	0%
16 rok życia	0%	1 odpowiedź (4%)
18 rok życia	17 odpowiedzi (61%)	21 odpowiedzi (75%)
21 rok życia	11 odpowiedzi (39%)	6 odpowiedzi (21%)

Zbadano także powszechność zjawiska sprzedaży używek osobom nieletnim. Sprzedawcy zostali zapytani, czy znają przypadki sprzedaży alkoholu oraz tytoniu osobom niepełnoletnim. **1/3 sprzedawców stwierdziła, że spotyka się z przypadkami sprzedawania alkoholu lub papierosów osobom poniżej 18 roku życia.** Jest to niepokojąca informacja, która stawia pod znakiem zapytania przestrzeganie regulacji prawnych w tym zakresie zawartych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Znajomość sytuacji sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim.

Czy znasz przypadki ...	... sprzedaży alkoholu osobom nieletnim ?	... sprzedaży papierosów osobom nieletnim ?
Tak	8 odpowiedzi (29%)	8 odpowiedzi (29%)
Nie	20 odpowiedzi (71%)	20 odpowiedzi (71%)

Zjawisko sprzedaży używek osobom nieletnim wydaje się być obecne w Gminie Nowy Dwór Mazowiecki. Warto w tym miejscu odwołać się do „Polskiej Deklaracji w sprawie Młodzieży i Alkoholu” w ramach uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 18 lutego 2000 r., gdzie wyraźnie zaznaczono, iż:

„Wszystkie dzieci i młodzież mają prawo do życia w środowisku rodzinnym, szkolnym i lokalnym, wolnym od zagrożeń związanych z piciem alkoholu, a obowiązkiem dorosłych jest im to zapewnić.”

Odpowiedzialność za zdrowy rozwój osób niepełnoletnich w dużym stopniu zależy od osób dorosłych, które znajdują się w ich otoczeniu. Oczywiście najbardziej znaczącą rolę odgrywają rodzice, jednak zgodnie z wyżej wymienioną uchwałą również inne osoby dorosłe (w tym wypadku sprzedawcy alkoholu i papierosów) mają obowiązek chronić zdrowie młodzieży.

Sprzedawcom zadano również bezpośrednie pytanie, czy kiedykolwiek sprzedali papierosy lub alkohol osobie, o której wiedzieli, że jest niepełnoletnia. Większość badanych stwierdziła, że nie zdarzyło im się sprzedać alkoholu ani wyrobów tytoniowych osobom niepełnoletnim. Jednak około 10% wskazało, że zdarzyło im się dokonać takiej sprzedaży. **Wyniki wskazują, że sprzedawcy w Gminie Nowy Dwór Mazowiecki w większości odpowiedzialnie podchodzą do swoich obowiązków i nie sprzedają alkoholu ani papierosów osobom niepełnoletnim. Istnieje jednak grupa sprzedawców, którą należałoby uświadomić w kwestiach konsekwencji prawnych i moralnych związanych ze sprzedażą używek osobom niepełnoletnim.**

Sprzedaż alkoholu osobom niepełnoletnim przez ankietowanych.

Czy kiedykolwiek sprzedałeś osobie, o której wiedziałeś, że jest niepełnoletnia...	Alkohol	Papierosy
Nigdy	26 odpowiedzi (93%)	25 odpowiedzi (89%)
Zdarza mi się to	2 odpowiedzi (7%)	3 odpowiedzi (11%)
Tak, robię to często	0	0
Zawsze	0	0

Interesowało nas również, jak często młodzi ludzie podejmują próbę zakupu alkoholu. Uzyskane rezultaty zostały zmieszczone w poniższej tabeli.

Częstotliwość prób zakupu alkoholu i papierosów przez osoby niepełnoletnie.

Jak często zdarza się, że osoba, o której wiesz, że jest niepełnoletnia, próbuje kupić...?	napoje alkoholowe	wyroby tytoniowe
Nigdy	6 odpowiedzi (21%)	4 odpowiedzi (15%)
Zdarza się, ale rzadko	19 odpowiedzi (68%)	20 odpowiedzi (71%)
Co najmniej raz w tygodniu	1 odpowiedź (4%)	2 odpowiedzi (7%)
Prawie codziennie	2 odpowiedzi (7%)	2 odpowiedzi (7%)

Większość sprzedawców przyznaje, że na terenie gminy młodzi ludzie podejmują próby zakupu substancji dla nich niedozwolonych, zdarzają się one rzadko. Próby te porównywalnie często dotyczyły zakupu papierosów, jak napojów alkoholowych. **Widać więc, że w gminie zdarzają się próby zakupu używek przez osoby niepełnoletnie, które przeważnie są umiarkowanie nasilone.** Pojawiły się jednak odpowiedzi wskazujące na to, że do tych prób dochodzi co najmniej raz w tygodniu lub nawet codziennie.

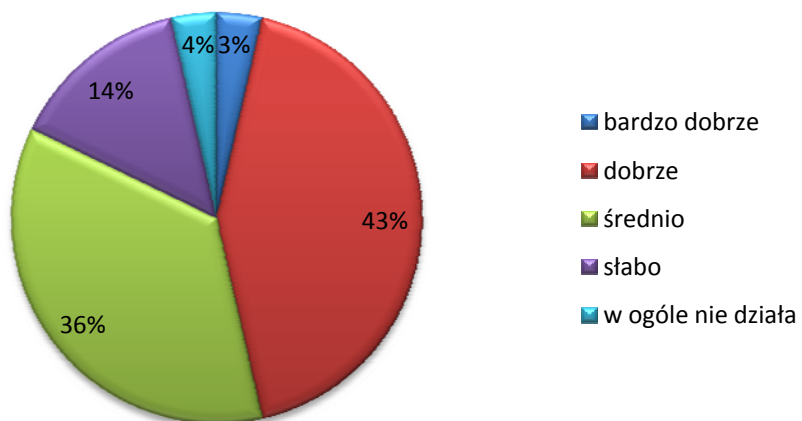
Należy podkreślić, że **sprzedawcy powinni być przygotowani do właściwego zareagowania w przypadkach, kiedy osoba niepełnoletnia podejmuje próbę zakupu niedozwolonych dla niej substancji.** W ankiecie pojawiło się pytanie, czy czują się oni skrupowani i czy mają śmiałość poprosić o dowód potwierdzający pełnoletniość klienta, w przypadku, kiedy mają wątpliwość co do jego pełnoletniości. **89% badanych stwierdziło,**

że nie mają problemu z odmową sprzedaży alkoholu osobie niepełnoletniej. W tym miejscu należy odwołać się do Art. 15 ust. 2 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, gdzie wyraźnie podkreślono, iż w przypadku wątpliwości co do pełnoletniości nabywcy, sprzedający lub podający napoje alkoholowe uprawniony jest do żądania okazania dokumentu stwierdzającego wiek nabywcy. Jest to podstawowe prawo sprzedawcy. Sprzedaż napoju alkoholowego lub wyrobów tytoniowych osobom poniżej 18 roku życia grozi grzywną i utratą zezwolenia.

W ostatnim pytaniu poproszono badanych o ocenę funkcjonowania kontroli sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych w Gminie Nowy Dwór Mazowiecki. **Według opinii znacznej części mieszkańców funkcjonowanie kontroli w tej sferze ocenione zostało jako zadowalające.** 43% badanych stwierdziła, że kontrola funkcjonuje dobrze, 36% osób oceniło ją jako średnią. Pojawiły się jednak również głosy krytyczne, brak niestety dodatkowych danych, jakie są podstawowe czynniki wywołujące owe niezadowolenie.

**Jak, Twoim zdaniem, funkcjonuje kontrola
sprzedaży alkoholu i wyrobów tytoniowych
w Twojej miejscowości?**

Wnioski

W podsumowaniu badań przeprowadzonych na terenie Gminy Nowy Dwór Mazowiecki można wyróżnić zasadnicze problemy, jakie pojawiły się w wypowiedziach mieszkańców. Na podstawie otrzymanych wyników zostaną podkreślone najważniejsze kwestie, wymagające uwagi ze strony władz.

1. Zagrożenia społeczne w grupie dorosłych mieszkańców.

- a) Za najważniejszy problem w środowisku lokalnym mieszkańcy Nowego Dworu Mazowieckiego uznali bezrobocie i alkoholizm. Z pewnością w tej sferze są największe oczekiwania wobec władz, związane z podjęciem działań umożliwiających zwiększenie poziomu zatrudnienia.
- b) Problem nadużywania alkoholu jest wymieniany jako jeden z ważniejszych problemów społecznych przez mieszkańców. 63% badanych uważa alkohol za towar szczególnie i postuluje za kontrolowaniem jego sprzedaży.
- c) 38% dorosłych ankietowanych wskazuje na doświadczanie nieprzyjemnych przeżyć związanych z nadużywaniem alkoholu przez młodzież w środowisku lokalnym. Badani doświadczali również aktów wandalizmu, bójek bądź agresji, których źródłem był alkohol.
- d) Badania wykazały, że mieszkańcy Gminy Nowy Dwór Mazowiecki nie spożywają alkoholu często, picie alkoholu ma głównie charakter okazjonalny. Problem nadużywania napojów alkoholowych wydaje się nie być rozpowszechniony wśród ankietowanych osób.
- e) 56% mieszkańców zauważa wzrost spożycia alkoholu w ich środowisku lokalnym. Jednocześnie 41% badanych stwierdziło, że widok publiczny osób pijących alkohol nasilił się. Według większości badanych nie nastąpiły pozytywne zmiany w obyczajowości spożywania alkoholu.

- f) Do kontaktu z narkotykami przyznało się 13% mieszkańców gminy. Narkotyki jednak nie wydają się być poważnym problemem społecznym w Nowym Dworze Mazowieckim. Zdecydowana większość dorosłych mieszkańców nie ma z nimi kontaktu, a 65% nie zna nikogo, kto narkotyków używa.
- g) Znaczącym problemem środowiskowym jest natomiast przemoc. 40% dorosłych ankietowanych przyznało, że zna osobę ze swojego środowiska doświadczającą przemocy fizycznej lub psychicznej ze strony najbliższych.
- h) 38% ankietowanych zadeklarowało, że zna przypadki bicia dzieci przez rodziców lub opiekunów. Dobro dzieci oraz dążenie do stworzenia im właściwego środowiska rozwoju powinny stanowić troskę wszystkich dorosłych mieszkańców.

2. Zagrożenie w środowisku dzieci i młodzieży

- a) Spożywanie napojów alkoholowych przez młode osoby jest poważnym problemem, szczególnie wśród starszych uczniów. Przyznało się do niego 14% uczniów szkół podstawowych, 73% uczniów szkół gimnazjalnych oraz 93% uczniów szkół ponadgimnazjalnych.
- b) Jako najczęstszą przyczynę sięgania po napoje alkoholowe młodzi ludzie wskazywali chęć zaimponowania, presję rówieśniczą, obawę przed odrzuceniem przez grupę, picie podczas okazji towarzyskich. Wskazuje to rolę motywów społecznych w decyzji o spożywaniu napojów alkoholowych przez młodych ludzi. Zadaniem osób dorosłych jest zadbanie o to, żeby w środowisku lokalnym chronić dzieci i młodzież przed alkoholem i prezentować właściwe przykłady postaw związanych ze spożywaniem alkoholu. Nauka asertywności i nieulegania presji środowiskowej mogłaby przyczynić się do zmniejszenia spożycia alkoholu wśród młodych ludzi.
- c) Uczniowie deklarowali sytuacje spożywania alkoholu, palenia papierosów, przebywania pod wpływem narkotyków i dopalaczy na terenie szkoły. Rezultaty te powinny wzbudzić czujność nauczycieli oraz uwrażliwić ich na omawiany problem.
- d) Zjawisko palenia papierosów w gminie było wyższe niż wskaźniki ogólnopolskie, szczególnie w grupie uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

- e) Zjawisko zażywania narkotyków było obecne w badanej gminie, szczególnie w grupie uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Należy pamiętać, że każdy kontakt z narkotykami niesie ze sobą poważne zagrożenia oraz konsekwencje prawne.
- f) Uczniowie deklarowali w nieco mniejszym nasileniu stosowanie „dopalaczy”. Niezbędne jest uświadamianie dzieciom negatywnych konsekwencji związanych z kontaktem z każdym rodzajem substancji psychoaktywnych.
- g) Badanie wskazuje, że obniża się wiek inicjacji związanej ze stosowaniem badanych używek. Informacja ta sugeruje kierunki działań profilaktycznych, które powinny ze szczególną uwagą objąć dzieci ze szkół podstawowych.
- h) Jednocześnie niepokojący jest względnie łatwy dostęp dzieci i młodzieży do substancji psychoaktywnych, szczególnie alkoholu i papierosów. Jego ograniczenie jest zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych, zważywszy na prawne regulacje związane ze sprzedażą alkoholu i papierosów osobom niepełnoletnim.
- i) Kontakt z substancjami psychoaktywnymi wśród uczniów był najczęściej wynikiem własnej inicjatywy i chęci spróbowania danego środka. W mniejszym stopniu zaznaczył się wpływ presji rówieśniczej.
- j) Sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje, dlatego też dzieci w tym okresie powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się ze spożywaniem alkoholu, narkotyków i paleniem papierosów. Również czas wolny staje się okazją do pierwszych kontaktów z papierosami, alkoholem i narkotykami. Stworzenie młodym ludziom atrakcyjnych możliwości spędzania czasu wolnego, podczas których będą mogli rozwijać swoje zainteresowania, powinno być ważnym elementem działań profilaktycznych. Starsi uczniowie mieli pierwszy kontakt z substancjami psychoaktywnymi na dyskotekach, w pubach. Służby lokalne powinny kontrolować tego typu miejsca, aby ograniczyć dostęp nieletnich do substancji psychoaktywnych.
- k) Należy zwrócić uwagę na fakt, że rodzice często nie zauważają tego, że ich dzieci znajdują się pod wpływem substancji psychoaktywnych. Uzyskane wyniki powinny

zaalarmować rodziców i opiekunów, aby poświęcali swoim dzieciom więcej uwagi i nie zapominali o odpowiedzialności, jaką za nie ponoszą.

- a) Przemoc jest zjawiskiem obecnym w szkołach w Nowym Dworze Mazowieckim, a nasilenie aktów przemocy obserwowanych przez uczniów jest umiarkowane. Najwięcej aktów przemocy ma miejsce w szkołach gimnazjalnych i podstawowych.
- l) 24% uczniów szkół podstawowych, 27% gimnazjalistów oraz 17% uczniów szkół ponadgimnazjalnych przyznaje się do bycia ofiarami przemocy. Ponadto 19% młodszych uczniów, 34% gimnazjalistów i 33% młodzieży ponadgimnazjalnej zna osoby, które doświadczają przemocy ze strony rodziny lub otoczenia rówieśniczego. Należy pamiętać, że zadaniem osób dorosłych jest stworzenie dzieciom bezpiecznych warunków do rozwoju i dorastania. Przeciwdziałanie przemocy, szczególnie wobec osób młodych, powinno stanowić priorytetowy cel władz samorządowych.
- m) Młodzi ludzie często nie uznają agresji psychicznej, werbalnej za formy przemocy. Należy uświadamiać im, jakie zachowania stanowią przejawy przemocy oraz jakie mogą one mieć konsekwencje dla funkcjonowania drugiego człowieka.

3. Pozytywne tendencje w dynamice problemów społecznych.

- b) W Nowym Dworze Mazowieckim nie zaobserwowano problemu nadmiernego spożywania alkoholu. Mieszkańcy sięgają po alkohol rzadko, a 24% badanych zadeklarowało abstynencję od napojów alkoholowych, co można uznać za wskaźnik pozytywnych trendów i prowadzenia zdrowego trybu życia.
- c) W Nowym Dworze Mazowieckim funkcjonują instytucje i organizowane są zróżnicowane działania, których celem jest pomoc oraz profilaktyka zagrożeń społecznych.
- d) Mieszkańcy posiadają dużą świadomość dotyczącą niebezpieczeństw związanych z alkoholem. 78% wie, że alkohol zawarty w piwie lub winie jest tak samo szkodliwy jak ten zawarty w wódce. Większość badanych wykazuje się zrozumieniem dla choroby alkoholowej, wskazując na potrzebę podjęcia specjalistycznego leczenia oraz szczególnie ważny czynnik, jakim jest motywowanie ze strony najbliższych.

- e) Mieszkańcy gminy w dużej części nie uznają stosowania kar fizycznych za dobrą metodę wychowawczą, są przeciwni jej używaniu, znaczny odsetek opowiada się za wprowadzeniem prawnego zakazu bicia dzieci. Większość (89%) respondentów uważa, że nie istnieją okoliczności, które usprawiedliwiałyby stosowanie przemocy.
- f) Badania wskazują, że szkoły w Nowym Dworze Mazowieckim stwarzają przyjazne środowisko dla swoich uczniów. Większość uczniów ze wszystkich grup wiekowych zadeklarowała dobre samopoczucie w szkole.
- g) Według uzyskanych wyników można stwierdzić, że większość uczniów czuje się bezpiecznie na terenie szkoły. Jest to pozytywna informacja zarówno dla rodziców, jak i dla nauczycieli.
- h) Uczniowie w dużej części deklarowali pozytywne reakcje w sytuacji, gdyby stali się świadkami zachowania agresywnego. W szkołach podstawowych przeważało zwrócenie się po pomoc do innej osoby, w gimnazjum i szkołach ponadgimnazjalnych młodzież często wskazywała na podjęcie próby złagodzenia konfliktu na własną rękę.
- i) Większość młodych ludzi oceniła swoje relacje z rodzicami jako pozytywne, co wskazuje na korzystną atmosferę wychowawczą i przyjazne środowisko domowe panujące w rodzinach na obszarze Nowego Dworu Mazowieckiego.
- j) Formy spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież w gminie są zróżnicowane. Uczniowie najczęściej wskazywali na aktywne formy spędzania wolnego czasu oraz przebywanie u znajomych.
- k) Uczniowie szkół w Nowym Dworze Mazowieckim są w większości świadomi zagrożeń związanych z korzystaniem z komputera i Internetu.

4. Punkty sprzedaży alkoholu.

- a) W punktach sprzedaży alkoholu na terenie Gminy Nowy Dwór Mazowiecki czasami zdarzają się sytuacje spożywania alkoholu na terenie punktów sprzedaży, jednak do nieprzyjemnych zjść powodowanych przez osoby spożywające alkohol dochodzi rzadko na terenie sklepów.

- b) W przekonaniu 36% sprzedawców i właścicieli punktów sprzedaży alkoholu osoby spożywające napoje alkoholowe mogą stanowić zagrożenie w środowisku lokalnym. Należy pamiętać, że zadaniem sprzedawców i władz lokalnych jest troska o bezpieczeństwo w okolicy i przeciwdziałanie zagrożeniom związanym z nadużywaniem alkoholu przez mieszkańców gminy.
- c) Badani w większości posiadali wiedzę o ryzyku związanym z zawartością alkoholu w poszczególnych napojach oraz kompetencje związane z umiejętnością odmowy osobom niepełnoletnim podejmującym próbę zakupu napojów alkoholowych.
- d) 54% ankietowanych przyznało się do sprzedaży alkoholu osobom znajdującym się w stanie nietrzeźwości. Zachowania te są sprzeczne z Ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
- e) Większość sprzedawców zaprzeczyła, iż zdarzyło im się sprzedawać alkohol bądź wyroby tytoniowe osobom niepełnoletnim. Jednak zdarzały się sporadyczne przypadki nieszanowania przepisów w tym obszarze, co wskazuje na konieczność uświadamiania sprzedawcom obowiązujących ich zasad prawnych oraz obowiązku moralnego.
- f) Sprzedawcy deklarowali znajomość sytuacji sprzedaży alkoholu oraz wyrobów tytoniowych osobom poniżej 18 roku życia. Może to wskazywać, że na terenie gminy nie są przestrzegane regulacje prawne, zawarte w Ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Wskazuje to na konieczność szkoleń sprzedawców, w trakcie których będą uświadamiane prawne i moralne konsekwencje sprzedaży alkoholu i papierosów osobom nietrzeźwym oraz niepełnoletnim.
- g) Pracownicy punktów sprzedaży alkoholu i wyrobów tytoniowych ocenili funkcjonowanie kontroli w tym obszarze jako zadowalające. Informacja ta potwierdza prawidłowe funkcjonowanie władz samorządowych i odpowiednich instytucji, odpowiedzialnych za sprawowanie tej kontroli.